

МАТЕМАТИКА

2
бөлім

2
сынып

АЛМАТЫКІТАП

Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
согласно Приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 мая 2019 года № 217

+CD

Ә.Б. Ақпаева, Л.А. Лебедева, М.Ж. Мыңжасарова

МАТЕМАТИКА

Жалпы білім беретін мектептің
2-сынып оқушыларына арналған оқулық

2-бөлім

*Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі ұсынған*

Алматыкітап баспасы
2019

ӘОЖ 373.167.1
КБЖ 22.1я 72
А 37

Шартты белгілер

- – сабақтың мақсаты
- – талқыла, өз пікіріңді айт
- – есіңе сақта
- – дәптермен жұмыс
- – есепті әртүрлі тәсілмен шығар
- – тиімді тәсілмен есепте
- – кім жылдам?
- бос орынға сан, таңба қой
- * – салыстыр, « $>$, $<$, $=$, \neq » белгілерін қой
- – зертте
- – топтық жұмыс
- – жұптық жұмыс
- – практикалық жұмыс

Ақпаева Ә.Б. және т.б.

А 37 Математика. 2-бөлім: Жалпы білім беретін мектептің 2-сыныбына арналған оқулық./Ә.Б. Ақпаева, Л.А. Лебедева, М.Ж. Мыңжасарова – Алматы: Алматыкітап баспасы, 2019. – 72 бет, суретті.

ISBN 978-601-01-4011-0
2-бөлім. – 72 б., сур.:
ISBN 978-601-01-4013-4

ӘОЖ 373.167.1
КБЖ 22.1я 72

ISBN 978-601-01-4013-4 (2-бөлім)
ISBN 978-601-01-4011-0 (жалпы)

© Ақпаева Ә.Б., Лебедева Л.А.,
Мыңжасарова М.Ж., мәтіні, 2017
© «Алматыкітап баспасы» ЖШС, 2017

ҚҰРМЕТТІ ОҚУШЫ!

Оқулықтың екінші бөлімінде қызықты да жаңа материалдармен танысуды әрі қарай жалғастырасың. Сен рим цифрларын жазуды, оқуды, қолдануды және толық жүздіктердің атауын, жүздіктермен санауды үйренесің.

100 көлемінде қосуды және азайтуды, уақыт шамаларының мәнін салыстыруды және сағат бойынша уақытты дәл анықтауды, сондай-ақ қызықты есептер мен мысалдар шығаратын боласың. Ойлау қабілетін, тапқырлықты және шыдамдылықты қажет ететін жаңа логикалық есептер де берілген. Кейбір тапсырмаларды сыныптас достарыңмен бірге орындай отырып, топта жұмыс жасауды үйренесің.

Білім шыңын достарыңмен бірге бағындырған көңілді де, қызықты болады деп ойлаймыз. Біз, оқулық авторлары, саған білім жолында табыс тілей отырып, бәрі жақсы болатынына сенеміз.

Іске сәт!

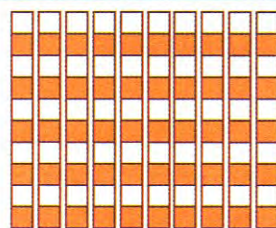
Менің мектебім

Мен 12-ге дейінгі рим цифрларын оқуды, жазуды және қолдануды үйренемін.

I II III IV
V VI VII VIII
IX X XI XII

Мен санау бірлігі – жүздікті білетін боламын, жүздіктермен 1000-ға дейін санап үйренемін.

1 жүздік – 100
2 жүздік – 200
3 жүздік – 300
4 жүздік – 400
5 жүздік – 500
6 жүздік – 600
7 жүздік – 700
8 жүздік – 800
9 жүздік – 900
10 жүздік – 1000

10 онд. = 1 жүзд.

Мен 1000-ға дейін жүздіктерді ауызша қосу және азайтуды орындап үйренемін.

Рим цифрлары

Бәрін білгім келеді

Мен 12-ге дейінгі рим цифрларын оқуды, жазуды және қолдануды үйренемін.

1. Сандарды рим цифрымен жазуға болады. Мұндай цифрларды қайда кездестіргеніңді есіңе түсір. Бұл цифрлар қалай пайда болғанын анықта.

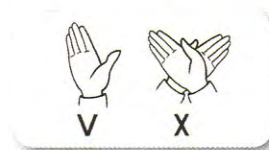

Рим цифрлары неге ұқсайды? Достарыңмен бірге 5, 10, 11, 12, 8, 6 сандарының рим цифрларымен жазылған нұсқаларын көрсет.

Рим цифрлары

I V X

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

2. Тапсырманы үлгі бойынша орында.

наурыз	К	III			
	Ө				
сәуір	К	IV		Ж	
	Т			А	
мамыр	Е	V		З	
	М				
	К			Қ	
	Ү			Ы	
	З			С	

3. Өсу ретіне қарай ата.

4. Есепте.

$64 + 5$

$64 + 2$

$33 + 3$

$1 \text{ дм } 4 \text{ см} + 5 \text{ см}$

$42 + 5$

$47 - 6$

$78 - 5$

$9 \text{ дм } 7 \text{ см} - 5 \text{ см}$

$25 - 2$

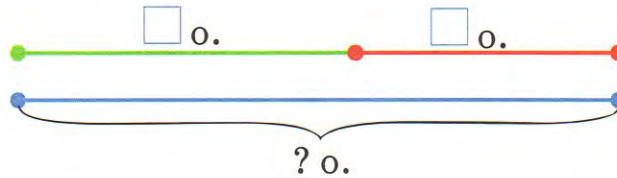
$78 - 2$

$81 + 8$

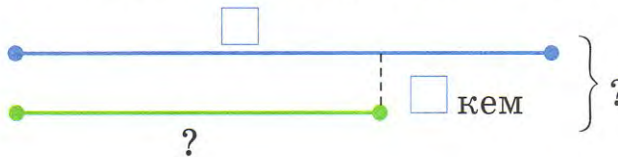
$85 \text{ см} - 3 \text{ см}$

5. Есепті шығар.

а) Біздің сыныпта 16 оқушы спорт үйірмесіне, 9 оқушы музыка үйірмесіне қатысады. Спорт және музыка үйірмесіне барлығы неше оқушы қатысса, сонша оқушы сурет салу үйірмесіне барады. Неше оқушы сурет салу үйірмесіне қатысады?

ә) Сызба бойынша есеп құрастырып, оны шығар.

6. Кесте бойынша теңдеулер құрастырып, оларды шығар.

а)

Қосылғыш	19	y	36
Қосылғыш	x	12	x
Қосындының мәні	79	20	40

ә)

Азайғыш	47	x	100
Азайтқыш	x	18	y
Айырманың мәні	30	20	60

Менің сыныптас достарым

Мен 100 көлеміндегі сандар туралы білетінімді қайталаймын.

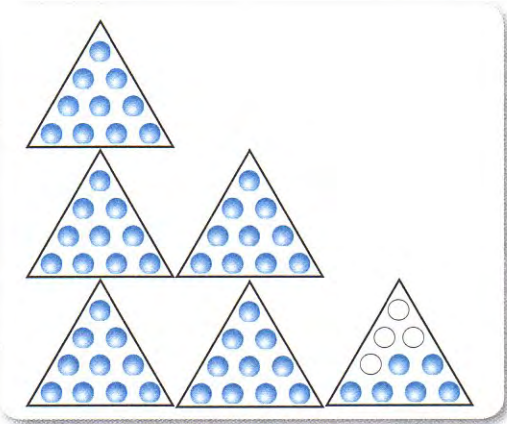
1. Кестеден 3 санды таңда. Оларды фишкалармен жап. Осы сандардың моделін жаса. Досыңнан санды атауын сұра.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

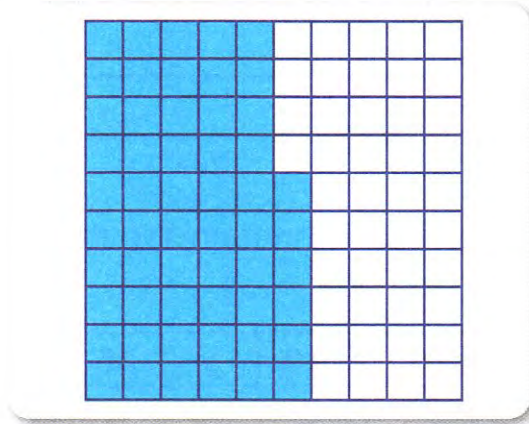

2. Сандардың моделіне қара. Кез келген модельдің көмегімен екі таңбалы сандарды қосуды және азайтуды көрсет. Қосуды қалай тексеруге болады? Азайтуды қалай тексеруге болады?

$56 + 2$

$56 + 20$

$56 - 2$

$56 - 20$

9	
8	9
7	8
6	7
5	6
4	5
3	4
2	3
1	2
	1

3. Есепті достарыңмен бірге шығар.

а) Әжем 16 картоп қосылған және 24 ет қосылған бәліш пісірді. Әжем барлығы неше бәліш пісірді?

ә) Сурет және сызба бойынша есеп құрастырып, оларды шығар.

4. Есепте.

Қосылғыш	$24 + 10$	$37 - 20$	$52 - 7$	$44 + 5$	45	67
Қосылғыш	23	32	43	30	$25 - 20$	$13 - 10$
Қосындының мәні						

Азайғыш	37	34	33	55	58	57
Азайтқыш	$7 + 13$	$4 + 26$	$43 - 30$	$5 + 7$	$8 + 12$	$7 + 7$
Айырманың мәні						

5. Есепте.

$1 \text{ м} - 25 \text{ см}$

$1 \text{ м} - 7 \text{ дм}$

$5 \text{ дм} + 13 \text{ см}$

$1 \text{ м} - 45 \text{ см}$

$1 \text{ м} - 6 \text{ дм}$

$6 \text{ дм} + 18 \text{ см}$

$1 \text{ ц} - 26 \text{ кг}$

$2 \text{ дм} - 12 \text{ см}$

$18 \text{ ц} + 25 \text{ ц}$

$1 \text{ дм} + 13 \text{ см}$

$2 \text{ дм} + 18 \text{ см}$

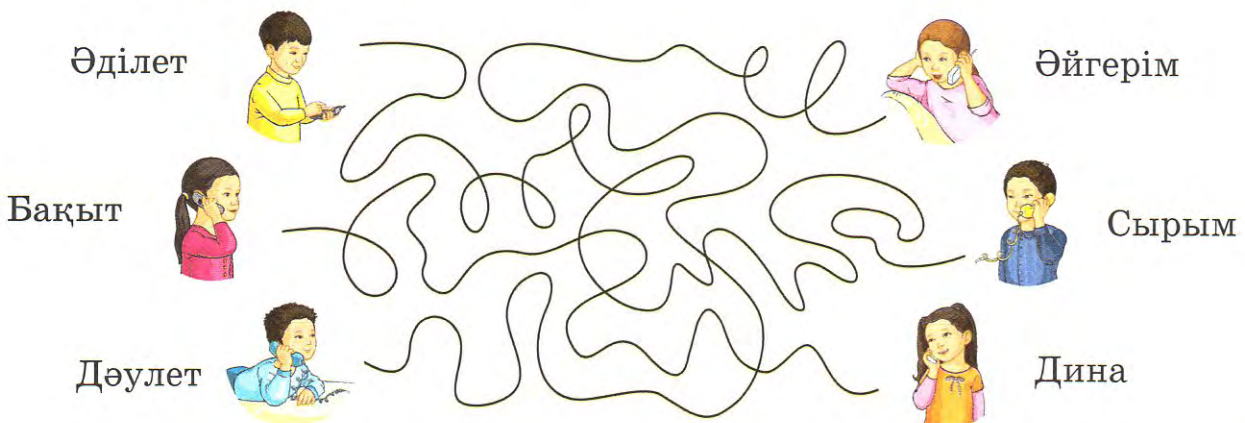
$19 \text{ л} - 15 \text{ л}$

$1 \text{ ц} - 47 \text{ кг}$

$65 \text{ кг} + 35 \text{ кг}$

$54 \text{ см} + 46 \text{ см}$

6. Сызықтарға қарындашты тигізбей, кім кіммен хабарласып жатқанын анықта.

Ынтамен оқимын

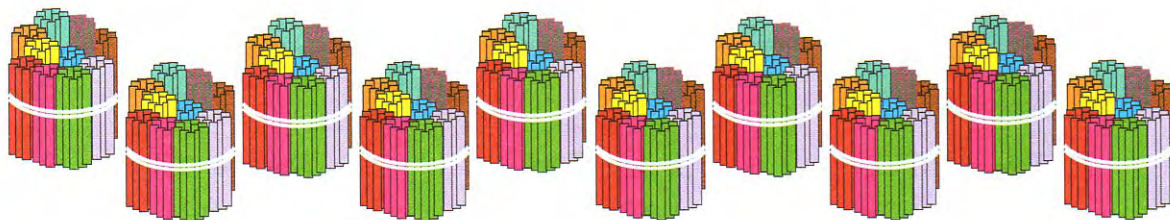
Мен санау бірлігі – жүздікті білетін боламын, жүздіктермен 1000-ға дейін санап үйренемін.

1. 100-ге дейін бірліктермен және ондықтармен сана.
10 қарындашты қалай атауға болады?

Заттар көп болғанда, оларды жүздіктермен санауға болады. Жүздікті алу үшін неше ондықты біріктіріп буу қажет? Жүздіктермен сана.

$$1 \text{ жүздік} = 10 \text{ ондық} = 100 \text{ бірлік}$$

- 1 жүздік – 100
- 2 жүздік – 200
- 3 жүздік – 300
- 4 жүздік – 400
- 5 жүздік – 500
- 6 жүздік – 600
- 7 жүздік – 700
- 8 жүздік – 800
- 9 жүздік – 900
- 10 жүздік – 1000

Толық жүздіктер атауында жүздіктердің санын көрсетіп тұрған цифрды атаймыз:

- 1 жүздік – 100 (бір жүз)
- 2 жүздік – 200 (екі жүз)
- 3 жүздік – 300 (үш жүз)
- 4 жүздік – 400 (төрт жүз)
- 5 жүздік – 500 (бес жүз)
- 6 жүздік – 600 (алты жүз)
- 7 жүздік – 700 (жеті жүз)
- 8 жүздік – 800 (сегіз жүз)
- 9 жүздік – 900 (тоғыз жүз)

2. Жүздіктерді өсу ретімен ата. Қандай жүздік жетіспейді?

900 300 200 400 100 600 700 500

3. Салыстыр.

9 онд. * 7 жүзд.
100 * 200

800 * 5 онд.
700 * 80

6 жүзд. * 8 онд.
900 * 5 жүзд.

4. Әр есепке сызба таңда. Оларды шығар.

а) Кітапханада бір күнде жануарлар туралы 17 кітапқа, ал одан 9-ы артық ертегілер кітабына тапсырыс берілді. Неше ертегілер кітабына тапсырыс берілді?

ә) Сәуле жексенбі күні кітаптың 21 бетін, ал дүйсенбі күні одан 4 бет кем оқыды. Сәуле дүйсенбі күні кітаптың неше бетін оқыды?

б) Сәрсенбі күні кітапханаға 21 бала, ал бейсенбі күні 9 бала келді. Кітапханаға қай күні балалар артық және нешеуі артық келді?

- } ? артық
 -

-
 - ?, артық

-
 - ?, кем

5. Есепте.

18 - 9

6 + 7

12 - 4

19 + 3

17 + 8

19 + 8

11 - 9

3 + 8

7 + 4

5 + 17

7 + 16

8 + 35

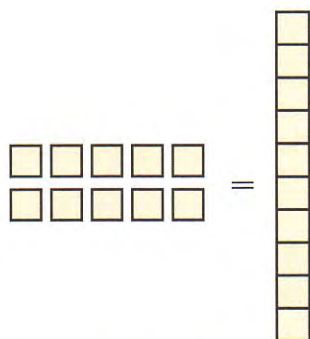
Оқудағы белсенділік

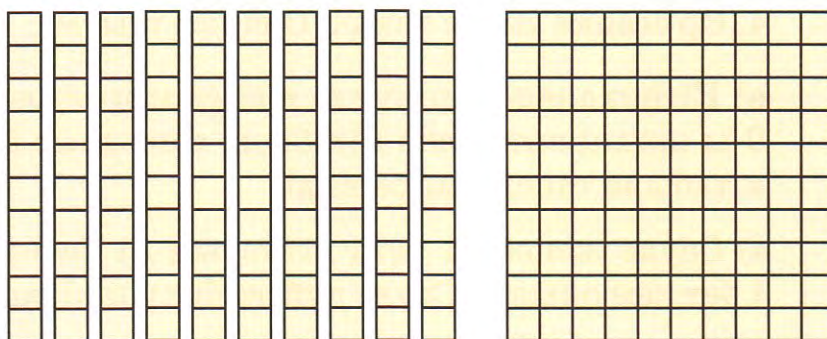
Мен 1000-ға дейінгі жүздіктерді ауызша қосуды және азайтуды орындап үйренемін.

1. Жүздіктің қалай құрастырылғанын түсіндір.

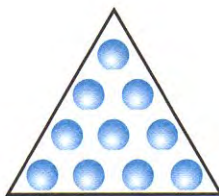
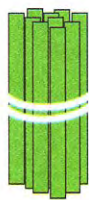
10 бірл. = 1 онд.

10 онд. = 1 жүзд.

Ондықтардың көмегімен 100 санының моделін құрастыр.

1 ондық

Жазуларға қарап, толық жүздіктерді қалай қосуға және азайтуға болатынын түсіндір.

а) $2 + 1$
 $3 - 1$

$20 + 10$
 $30 - 10$

$200 + 100$
 $300 - 100$

ә) Есепте.

$300 + 100 = 3 \text{ жүзд.} + 1 \text{ жүзд.}$

$400 + 500$

$1000 - 100 = 10 \text{ жүзд.} - 1 \text{ жүзд.}$

$800 - 200$

2. Көрсетілген өлшем бірліктеріне өрнекте.

$200 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

$400 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

$100 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

$900 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

$700 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

$1000 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

3. Есепте.

а)

$400 + 200$

$300 + 200 + 300$

$900 - (300 + 100)$

$700 - 200$

$1000 - 400 - 100$

$600 + 300 - 100$

ә) Есепте.

$25 + 3$

$79 - 5$

$49 + 2$

$26 - 9$

$78 - 6$

$45 + 3$

$27 - 8$

$31 - 7$

$34 - 2$

$96 - 2$

$45 + 6$

$27 + 9$

$23 + 4$

$35 - 2$

$38 + 3$

$42 - 8$

4. Есептердің берілуін салыстырып, оларды шығар.

а) Біздің мектепте 600 оқушы бар, ал көрші мектепте бізден 200 оқушы артық. Көрші мектепте неше оқушы бар?

ә) Біздің мектепте 600 оқушы бар, бұл көрші мектепке қарағанда 200 оқушыға артық. Көрші мектепте неше оқушы бар?

б) Біздің мектепте 600 оқушы бар, бұл көрші мектепке қарағанда 400 оқушыға кем. Көрші мектепте неше оқушы бар?

в) Бір мектепте 400 оқушы, ал көрші мектепте 500 оқушы бар. Екі мектепте барлығы неше оқушы бар?

5. Сандарды қалай қосқан ыңғайлы?

$1 \text{ жүзд.} + 2 \text{ жүзд.} + 3 \text{ жүзд.} + 4 \text{ жүзд.} + 5 \text{ жүзд.} + 6 \text{ жүзд.} + 7 \text{ жүзд.} + 8 \text{ жүзд.} + 9 \text{ жүзд.}$

$10 + 20 + 30 + 40 + 50 + 60 + 70 + 80 + 90$

$11 + 12 + 13 + 10 + 17 + 18 + 19$

$5 + 4 + 3 + 2 + 1 + 19 + 18 + 17 + 16 + 15$

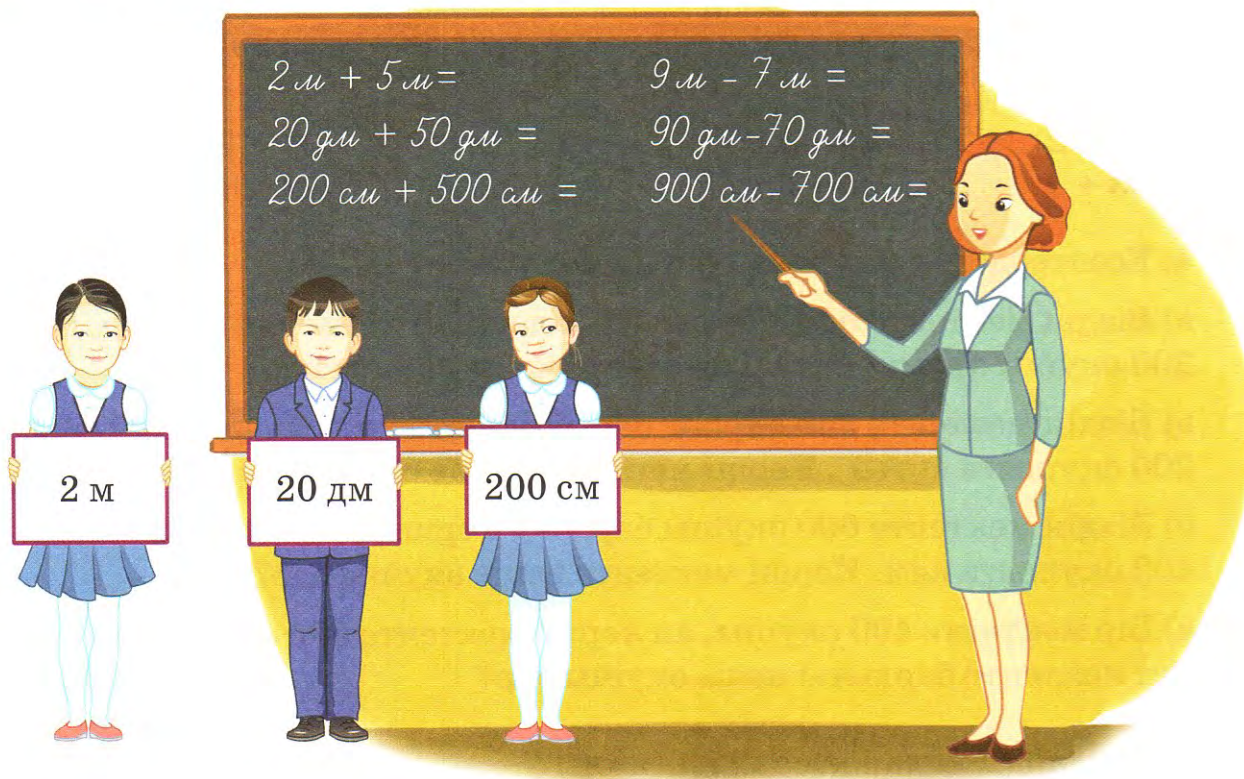
Менің ұстазым

Мен шамалардың мәнін салыстыруды үйренемін, жүздіктерді ауызша қосуды және азайтуды орындаймын.

1. Тақтадағы жазуларға қара. Әр бағандағы мысалдардың бір-бірімен қандай байланысы бар?

2. Мысалдар жұбын тап.

$3\text{ ц} + 4\text{ ц}$

$1\text{ ц} + 5\text{ ц}$

$96\text{ см} - 3\text{ см}$

$10\text{ ц} - 6\text{ ц}$

$10\text{ дм} - 5\text{ дм}$

$8\text{ ц} - 5\text{ ц}$

$100\text{ кг} + 500\text{ кг}$

$300\text{ кг} + 400\text{ кг}$

$1000\text{ кг} - 600\text{ кг}$

$800\text{ кг} - 500\text{ кг}$

$100\text{ см} - 5\text{ дм}$

$9\text{ дм } 6\text{ см} - 3\text{ см}$

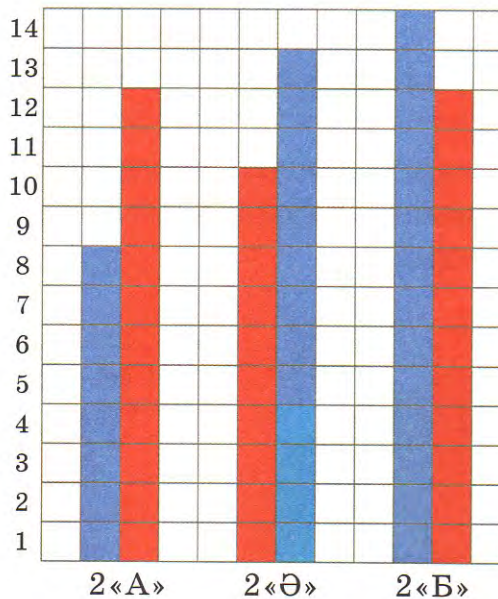

3. Диаграммаға қара және оны оқы. Есептерді екі амалмен шығатындай толықтыр.

Мен 2 «А»
сыныпта
оқимын.

Мен 2 «Б»
сыныпта
оқимын.

Мен 2 «Ә»
сыныпта
оқимын.

■ Ұл
■ Қыз

- а) 2 «А» сыныпта 8 ұл бар, ал қыздардың олардан 4-еуі артық.
2 «А» сыныпта неше қыз бар?
ә) 2 «...» сыныпта ... қыз бар, ал ұлдардың олардан ... артық (кем).
2 «...» сыныпта неше ... бар?

4. Салыстыр.

а)

$$5 \text{ дм } 3 \text{ см} * 56 \text{ см}$$

$$64 \text{ см} * 7 \text{ дм}$$

$$87 \text{ см} * 1 \text{ м}$$

$$1 \text{ дм } 5 \text{ см} * 2 \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм } 5 \text{ см} * 75 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} * 2 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} * 2 \text{ дм } 3 \text{ см}$$

$$10 \text{ дм} * 1 \text{ м}$$

$$9 \text{ дм } 9 \text{ см} * 1 \text{ м}$$

ә)

$$5 \text{ л} + 8 \text{ л} * 3 \text{ л} + 7 \text{ л}$$

$$9 \text{ л} + 4 \text{ л} * 5 \text{ л} + 9 \text{ л}$$

$$12 \text{ л} - 8 \text{ л} * 14 \text{ л} - 8 \text{ л}$$

$$8 \text{ л} + 3 \text{ л} * 8 \text{ л} + 8 \text{ л}$$

5. Өрнектерді оқып, олардың мәнін тап.

$$100 - (60 + 20)$$

$$50 - (40 - 20)$$

$$80 + (40 - 20)$$

$$(40 + 20) - 50$$

$$600 + (300 - 100)$$

$$(700 - 300) + 200$$

$$400 - (300 + 100)$$

$$1000 - (200 + 500)$$

Тиімді тәсілмен қосу және азайту. Есепті әртүрлі тәсілмен шығару

Үй тапсырмасы

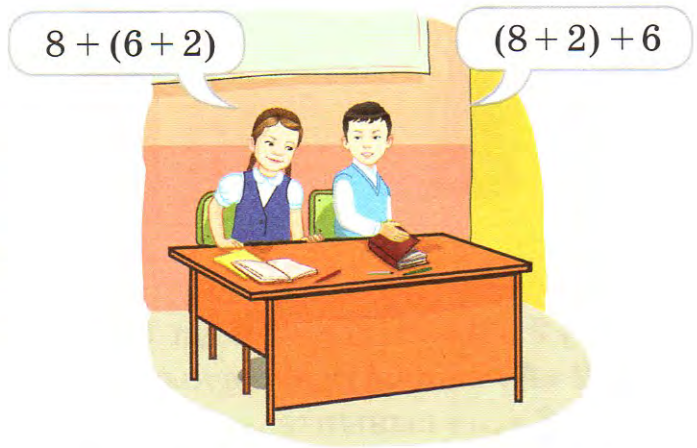
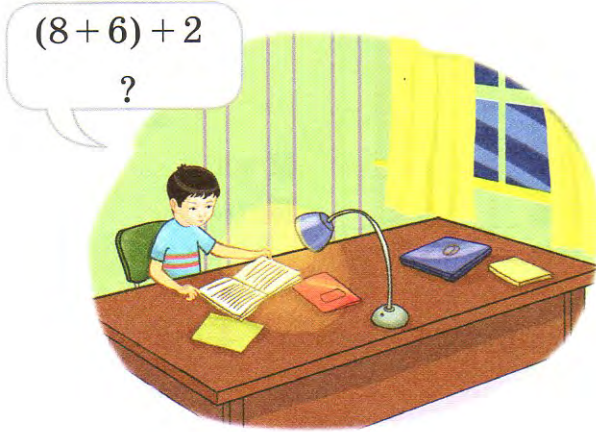
Мен тиімді тәсілмен есептеп үйренемін.

1. Сырым үй тапсырмасын орындау барысында қиындықтарға тап болды. Сыныптастарынан көмектесулерін сұрады. Әр бала өз

нұсқасын ұсынды.

Қалай ойлайсың, балалардың қайсысы есептеудің тиімді тәсілін ұсынды? Зерттеу жүргіз.

Тиімді тәсілмен есепте.

$$9 + 6 + 1$$

$$7 + 5 + 3$$

$$18 + 2 + 9$$

$$5 + 9 + 5$$

$$10 + 2 + 8$$

$$16 + 10 + 4$$

$$6 + 30 + 4$$

$$45 + 7 + 3$$

$$75 + 6 + 14$$

Достарыңмен бірге тиімді тәсілмен есепте.

$$(71 + 16) + 9$$

$$24 + (48 + 6)$$

$$(52 + 35) + 8$$

$$41 + (25 + 9)$$

$$32 + (8 + 19)$$

$$(53 + 19) + 7$$

Қосудың терімділік қасиетін есіңе түсір.

$$\square + (\square + \square)$$

$$\square + (\square + \square)$$

$$\square + (\square + \square)$$

2. Есепті оқы. Бұл есепті әртүрлі тәсілмен шығаруға болады.

Қапшықта 10 көк, 20 жасыл және 30 қызыл шар бар. Қапшықта барлығы неше шар бар?

1-тәсіл

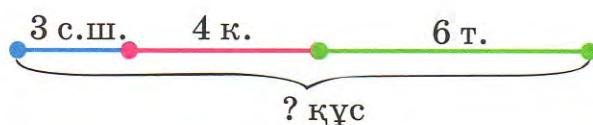
2-тәсіл

3-тәсіл

3. Есептерді шығар.

а) Жемсауытқа 3 сары шымшық, 4 көгершін және 6 торғай қонды. Жемсауытта барлығы неше құс болды?

ә) Спорт дүкеніне 30 құрсау, 20 секіртпе және 50 доп әкелінді. Дүкенге барлығы неше спорт құралы әкелінді?

4. Есептемей салыстыр.

$$45 + 64 * 45 + 46$$

$$99 - 8 * 99 - 88$$

$$88 - 55 * 88 - 15$$

$$34 + 60 * 34 + 6$$

$$77 - 66 * 77 - 16$$

$$45 + 54 * 45 + 45$$

5. Тура теңдік шығатындай жақша қой.

$$50 - 30 - 20 = 0$$

$$12 - 6 - 6 = 12$$

$$9 + 9 - 5 = 13$$

$$50 - 30 - 20 = 40$$

$$12 - 6 - 6 = 0$$

$$11 - 5 - 3 = 9$$

39

Екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмі. $32 + 45, 77 - 32$

Менің мектебімдегі дене шынықтыру сабағы

Мен екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмін қолдануды, баған түрінде есептеуді үйренемін.

1. Дене шынықтыру сабағындағы ойын эстафетасы саябақта өтті. Мысалдарды шығарып, балалардың әрқайсысының өз жаулаушасын тап.

2. Ауызша қалай есептеу керектігін түсіндір.

Ондықтар	Бірліктер

$$\begin{array}{r} 32 + 45 \\ 77 - 32 \end{array}$$

Ондықтар	Бірліктер

$$\begin{array}{r} + 32 \\ 45 \\ \hline 77 \end{array}$$

Есептеуді баған түрінде жазған ыңғайлы.

$$\begin{array}{r} 77 \\ - 32 \\ \hline 45 \end{array}$$

Ондықтарды ондықтардың астына, ал бірліктерді бірліктердің астына жазамын.

Бірліктерді қосамын: $2 + 5 = 7$.

7-ні бірліктердің астына жазамын.

Ондықтарды қосамын:

3 онд. + 4 онд. = 7 онд.

7-ні ондықтардың астына жазамын.

Жауабы: қосындының мәні 77-ге тең.

Ондықтарды ондықтардың астына, ал бірліктерді бірліктердің астына жазамын.

Бірліктерді азайтамын: $7 - 2 = 5$.

5-ті бірліктердің астына жазамын.

Ондықтарды азайтамын:

7 онд. - 3 онд. = 4 онд.

4-ті ондықтардың астына жазамын.

Жауабы: айырманың мәні 45-ке тең.

3. Баған түрінде жазып, түсіндіре отырып есепте.
Дұрыстығын тексер.

$36 + 23$

$59 - 23$

$89 - 28$

$51 + 23$

$43 + 25$

$63 - 21$

$57 + 22$

$72 - 21$

$75 + 23$

$67 - 36$

$59 - 45$

$86 - 33$

$98 - 65$

$44 + 42$

$43 + 24$

$54 + 25$

Әртүрлі өлшем бірліктерінде өрнектелген шамаларды бірдей өлшем бірліктерге айналдырып алып, содан соң амалды орындаған тиімді.

4. Түсіндіре отырып, есепте.

$$\begin{array}{r} + 5 \text{ дм } 3 \text{ см} \\ + 3 \text{ дм } 2 \text{ см} \\ \hline \\ - 7 \text{ дм } 9 \text{ см} \\ - 2 \text{ дм } 6 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 53 \text{ см} \\ + 32 \text{ см} \\ \hline \\ - 79 \text{ см} \\ - 26 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

$98 \text{ см} - 23 \text{ см}$

$29 \text{ см} - 13 \text{ см}$

$3 \text{ дм } 2 \text{ см} + 5 \text{ дм } 6 \text{ см}$

$41 \text{ л} + 36 \text{ л}$

$95 \text{ см} - 63 \text{ см}$

$7 \text{ дм } 8 \text{ см} - 2 \text{ дм } 5 \text{ см}$

$45 \text{ см} + 21 \text{ см}$

$4 \text{ дм } 2 \text{ см} + 4 \text{ дм } 7 \text{ см}$

$3 \text{ дм } 3 \text{ см} + 1 \text{ дм } 6 \text{ см}$

$31 \text{ л} + 14 \text{ л}$

$7 \text{ дм } 6 \text{ см} - 5 \text{ дм } 2 \text{ см}$

$9 \text{ дм } 4 \text{ см} - 6 \text{ дм } 3 \text{ см}$

5. Есептің қысқаша жазылуын немесе сызбасын құрастыр.
Оны шығар.

а) Спорт жарысына екінші сыныптан 7 қыз және үшінші сыныптан 6 қыз барды. Ал екінші және үшінші сыныптан қанша қыз барса, төртінші сыныптан сонша қыз барды. Төртінші сыныптан жарысқа қанша қыз барды?

ә) Есепті санды деректермен толықтырып, оны шығар.

Спорт жарысына қыз қатысты. қыз жүгірді, ал қалғандары ұзындыққа секірді. Неше қыз ұзындыққа секірді?

40

Екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмі.
 $46 + 14$, $60 - 14$, $82 + 18$, $100 - 82$

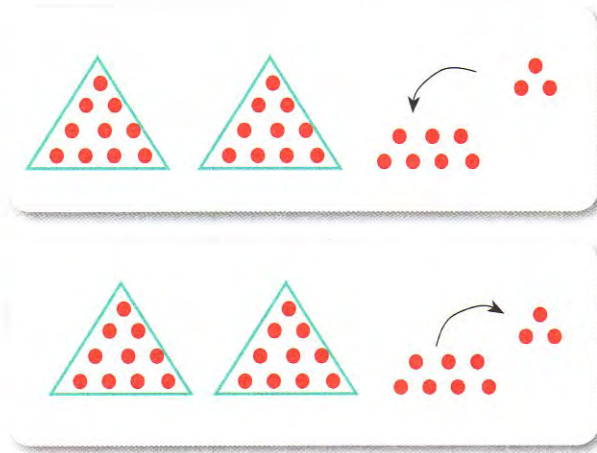
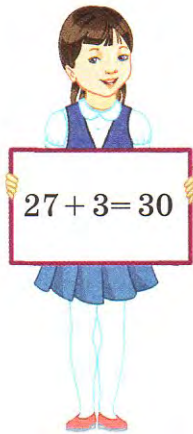
Мектептегі спорт үйірмесі

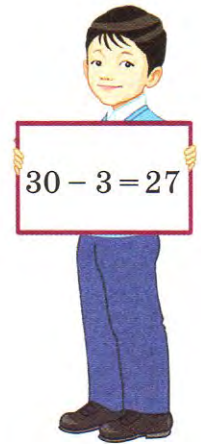
Мен екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмін қолдануды үйренемін.

1. Әлия мен Сырымның қалай есептегеніне қара. Сандар моделінің көмегімен қалай есептеуге болатынын түсіндір.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 27 \\ + 3 \\ \hline 30 \end{array}$$

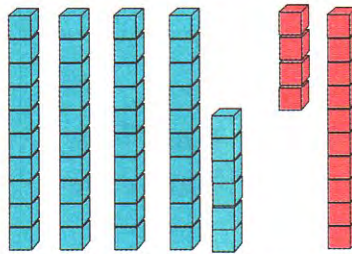

$$\begin{array}{r} \cdot \\ - 30 \\ - 3 \\ \hline 27 \end{array}$$

2. а) Есептеуді түсіндір.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 46 \\ + 14 \\ \hline 60 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ - 60 \\ - 14 \\ \hline 46 \end{array}$$

... жазамын.

Бірліктерді қосамын:

$6 + 4 = 10 = 1$ онд. 0 бірл.

0-ді бірліктердің астына жазамын. Ондықтарға қосу үшін 1 ондықты есіме сақтаймын.

Ондықтарды қосамын:

4 онд. + 1 онд. + 1 онд. = 6 онд.

Жауабы: қосындының мәні 60-қа тең.

... жазамын.

Бірліктерді азайтамын:

0-ден 4-ті азайта алмаймын.

6 ондықтың 1 ондығын аламын.

Азайтамын: $10 - 4 = 6$.

Ондықтарды азайтамын:

6 ондықтың 1 ондығын қарызға алдым, 5 ондық қалды.

5 онд. - 1 онд. = 4 онд.

Жауабы: айырманың мәні 46-ға тең.

ә) Есептеу тәсілін түсіндір.

$$\begin{array}{r} \\ + 82 \\ \hline 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ - 100 \\ \hline 82 \\ \hline 18 \end{array}$$

... жазамын.

Бірліктерді қосамын:

$2 + 8 = 10$ немесе 1 онд. 0 бірл.
0-ді бірліктердің астына жазамын,
ал 1 ондықты есіме сақтаймын.

Ондықтарды қосамын:

$8 \text{ онд.} + 1 \text{ онд.} + 1 \text{ онд.} = 10 \text{ онд.} =$
1 жүзд.

0-ді ондықтардың астына және
1-ді ондықтардың сол жағына
жазамын.

Жауабы: қосындының мәні
100-ге тең.

... жазамын.

Бірліктерді азайтамын:

0-ден 2-ні азайта алмаймын.
1 жүздікті аламын, ұмытпас
үшін нүкте қоямын.

$1 \text{ жүзд.} = 10 \text{ онд.} = 9 \text{ онд.} + 10.$
 $10 - 2 = 8.$

8-ді бірліктердің астына
жазамын.

Ондықтарды азайтамын:

$9 \text{ онд.} - 8 \text{ онд.} = 1 \text{ онд.}$

Жауабы: айырманың мәні
18-ге тең.

3. Баған түрінде есепте. Дұрыстығын тексер.

$$\begin{array}{l} 43 + 17 \quad 37 + 13 \quad 49 + 21 \quad 90 - 18 \quad 60 - 35 \quad 33 + 67 \\ 50 - 14 \quad 100 - 53 \quad 100 - 67 \quad 100 - 18 \quad 24 + 76 \quad 44 + 56 \end{array}$$

4. Есептерді шығар.

а) Каратэ үйірмесіне 40 бала, ал баскетболға одан 12 бала кем қатысады. Ал каратэ мен баскетболда қанша бала болса, волейболға сонша бала қатысады. Волейбол үйірмесіне неше бала қатысады?

ә) Сырым бірінші тоқсанда спорттық гимнастикадан 21 сабаққа, ал екінші тоқсанда сонша және үшінші тоқсанда 18 сабаққа қатысты. Үш тоқсанда ол барлығы неше сабаққа қатысты?

5. Түсіндіре отырып, есепте.

$$\begin{array}{r} 6 \text{ дм } 3 \text{ см} \\ + 1 \text{ дм } 7 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \text{ дм } 2 \text{ см} \\ + \quad \quad 8 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \text{ дм } 0 \text{ см} \\ - \quad \quad 4 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \text{ дм } 0 \text{ см} \\ - 1 \text{ дм } 5 \text{ см} \\ \hline \end{array}$$

Мектептегі спорт алаңы

Мен 100-ге дейінгі сандарды, толық жүздіктерді қосуды және азайтуды қайталаймын.

1. Түсіндіре отырып, есепте.

а) $37 + 3$ $40 - 3$ $54 + 6$ $60 - 6$
 $\begin{array}{r} 37 \\ \swarrow \downarrow \\ 30 \quad 7 \end{array}$ $\begin{array}{r} 40 \\ \swarrow \downarrow \\ 30 \quad 10 \end{array}$ $\begin{array}{r} 54 \\ \swarrow \downarrow \\ 50 \quad 4 \end{array}$ $\begin{array}{r} 60 \\ \swarrow \downarrow \\ 50 \quad 10 \end{array}$

ә) Түсіндіре отырып, баған түрінде жазып есепте. Дұрыстығын тексер.

$35 \text{ см} + 55 \text{ см}$	$24 \text{ см} + 36 \text{ см}$	$80 \text{ см} - 45 \text{ см}$
$90 \text{ см} - 48 \text{ см}$	$90 \text{ см} - 36 \text{ см}$	$50 \text{ см} - 23 \text{ см}$
$36 \text{ см} + 44 \text{ см}$	$13 \text{ см} + 77 \text{ см}$	$68 \text{ см} - 42 \text{ см}$

2. Қай баланың добы торға түсетінін анықта.

$37 + 23$

1

$80 - 17$

2

$60 - 23$

3

$70 - 13$

4

$90 - 14$

5

$44 + 26$

6

$28 + 12$

7

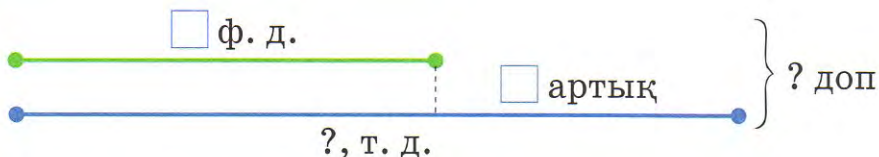

3. Есеп құрастыр.

Қыздар – 7
 Ұлдар – ?, 3-еуі артық

4. Есепті шығар.

Мектеп спортзалында 22 футбол добы, ал оған қарағанда 19-ы артық теннис добы бар. Спортзалда барлығы неше доп бар?

5. Теңдеулерді шеш.

$$23 + y = 88$$

$$45 + x = 95$$

$$x + 25 = 48$$

$$y - 30 = 56$$

$$67 - y = 45$$

$$59 - y = 11$$

6. Кесінділерді өлше. Берілгеннен 3 см қысқа кесінділер сыз.

7. Заңдылықты анықта және қатарды тағы 3 санға жалғастыр.

8. Есепте.

$$800 - 500$$

$$600 + 400$$

$$500 + 500$$

$$200 + 400$$

$$800 - 300$$

$$1000 - 200$$

$$200 + 200$$

$$400 + 400$$

$$300 + 300$$

Тыңдауды және түсіндіруді үйренемін

Мен екі амалмен орындалатын есептерді әртүрлі тәсілмен шығаруды үйренемін.

1. Парталас досыңнан №1 (а) кестені түсіндіруін сұра. Саған оның айтқаны түсінікті ме? Ал енді сен оған №1 (ә) кесте туралы айт.

а)

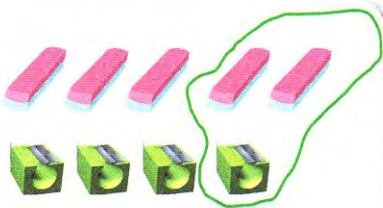
Қосылғыш	5	10	7
Қосылғыш	9	7	9
Қосындының мәні			

ә)

Азайғыш	5 + 9	10 + 7	7 + 9
Азайтқыш	8	9	6
Айырманың мәні			

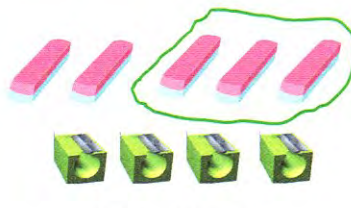

2. Суреттерге және оған берілген өрнектерге қара. Қосындыдан санды әртүрлі тәсілмен қалай азайтуға болатынын түсіндір. Қорытынды жаса.

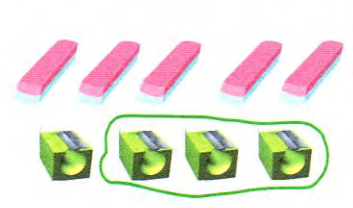
$$(5 + 4) - 3$$

1-тәсіл:
 $(a + b) - c$

$$(5 - 3) + 4$$

2-тәсіл:
 $(a - c) + b$

$$(4 - 3) + 5$$

3-тәсіл:
 $(b - c) + a$

Қосындыдан санды әртүрлі тәсілмен азайтуға болады.

- 1) Қосындының мәнін тауып, одан санды азайту: $(a + b) - c$.
- 2) Бірінші қосылғыштан санды азайтып, оған екінші қосылғышты қосу: $(a - c) + b$.
- 3) Екінші қосылғыштан санды азайтып, оған бірінші қосылғышты қосу: $(b - c) + a$.

3. Тиімді тәсілмен есепте.

а)

$(7 + 6) - 5$

$(4 + 8) - 3$

$(46 + 29) - 19$

$(5 + 6) - 4$

$(8 + 7) - 6$

$(67 + 24) - 37$

ә)

$(59 - 12) - 9$

$(25 + 36) - 6$

$(27 + 13) - 5$

$(42 + 19) - 2$

$(55 + 28) + 5$

$(12 + 88) - 50$

4. Есепті оқып, досыңмен талқыла. Оны шығар.

Гүлзарда 8 ақ және 7 қызыл раушангүл өсіп тұр. Гүлшоғын құрастыру үшін 5 раушангүл қиып алынды. Гүлзарда неше раушангүл қалды?

Бұл есепті әртүрлі тәсілмен шығаруға болады. Бір тәсілмен сен шығарып қойдың. Есепті шығарудың басқа тәсілдерін іздестіріп көр. Суретке қара. Раушангүлдің қандай түстері қиып алынуы мүмкін?

Есептің әр жағдайда қалай шығарылғанын түсіндір.

1-тәсіл: $(8 + 7) - 5$

2-тәсіл: $(8 - 5) + 7$

3-тәсіл: $(7 - 5) + 8$

5. Есепті әртүрлі тәсілмен шығар.

а) Қоймада 60 қап күріш және 40 қап құмшекер болды. Дүкенге 30 қап жөнелтілді. Қоймада неше қап қалды?

ә) Саяхатшылар қалаға дейін 3 сағат автобуспен, 7 сағат пойызбен жүрді және 5 сағат кемемен жүзді. Олар жолда барлығы неше сағат болды?

6. Баған түрінде жазып, түсіндіре отырып есепте.

Дұрыстығын тексер.

а) $34 + 66$

$100 - 37$

$51 + 49$

$100 - 82$

$35 + 15$

$50 - 27$

ә) $3 \text{ дм } 4 \text{ см} + 6 \text{ дм } 6 \text{ см}$

$24 \text{ см} + 76 \text{ см}$

$1 \text{ м} - 3 \text{ дм } 4 \text{ см}$

$1 \text{ м} - 58 \text{ см}$

$3 \text{ дм } 5 \text{ см} + 4 \text{ дм } 5 \text{ см}$

$6 \text{ дм} - 25 \text{ см}$

43

Екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмі. 15 + 28, 43 - 15

Сабақтың мақсатын қоямын

Мен екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмін қолдануды үйренемін.

1. Суретте бейнеленген спорт ойындарының түрлерін ата. Есептеуді ауызша түсіндір. Дұрыстығын тексер.

$$100 - 76$$

$$79 + 11$$

$$68 - 36$$

$$46 + 54$$

$$52 + 28$$

$$90 \text{ кг} - 69 \text{ кг}$$

$$50 \text{ см} - 19 \text{ см}$$

$$25 \text{ см} + 13 \text{ см}$$

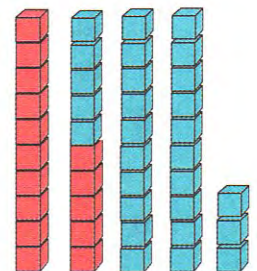
$$80 \text{ см} - 37 \text{ см}$$

2. Тапсырмаға берілген жазу мен суретке қара. Бүгінгі сабақтың мақсатын қой. Есептеуді түсіндір.

Ондықтар	Бірліктер

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 15 \\ \hline 28 \\ \hline 43 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ - 43 \\ \hline 15 \\ \hline 28 \end{array}$$

... жазамын.

Бірліктерді қосамын:

$5 + 8 = 13$ немесе 1 онд. 3 бірл.

3-ті бірліктердің астына жазамын, ал 1 ондықты ондыққа қосу үшін есіме сақтаймын.

Ондықтарды қосамын:

1 онд. + 2 онд. + 1 онд. = 4 онд.

Жауабы: қосындының мәні 43-ке тең.

... жазамын.

Бірліктерді азайтамын.

3-тен 5-ті азайта алмаймын.

1 ондықты аламын.

1 ондық және 3 бірлік – бұл 13 бірлік. $13 - 5 = 8$.

8-ді бірліктердің астына жазамын.

Ондықтарды азайтамын:

1 ондықты қарызға алдық,

3 ондық қалды.

3 онд. – 1 онд. = 2 онд.

Жауабы: айырманың мәні 28-ге тең.

3. Баған түрінде жазып, есепте.

$36 + 28$

$95 - 18$

$34 + 58$

$67 - 59$

$18 + 64$

$72 - 26$

$37 + 18$

$54 + 28$

$100 - 37$

$92 - 56$

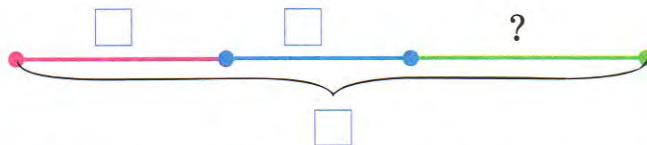
$78 + 17$

$78 - 49$

4. Есептерді шығар.

а) Веложарысқа 100 адам қатысты. Олардың 35-і ер адам, 25-і әйел, ал қалғаны – балалар. Веложарысқа неше бала қатысты?

ә) Саябаққа барлығы 96 ағаш отырғызылды. Олардың 32-сі қайың, 40-ы үйеңкі, ал қалғаны – терек. Саябаққа неше терек отырғызылды?

б) Саябаққа отырғызу үшін 36 шырша және 24 қарағай әкелінді. 12 ағаш отырғызылды. Отырғызылмаған неше ағаш қалды?

5. Есептемей салыстыр.

$42 + 58 * 42 + 18$

$51 - 31 * 51 - 21$

$60 - 14 * 60 - 24$

$46 + 34 * 64 + 34$

6. а) Көрсетілген өлшем бірліктеріне өрнекте.

$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$4 \text{ дм } 2 \text{ см} = \square \text{ см}$

$200 \text{ кг} = \square \text{ ц}$

$86 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$100 \text{ см} = \square \text{ м}$

$4 \text{ м} = \square \text{ см}$

ә) Есепте.

$3 \text{ дм } 5 \text{ см} + 2 \text{ дм } 7 \text{ см}$

$5 \text{ дм } 3 \text{ см} + 3 \text{ дм}$

$2 \text{ дм } 9 \text{ см} + 27 \text{ см}$

$9 \text{ дм } 4 \text{ см} - 7 \text{ дм } 5 \text{ см}$

$94 \text{ см} - 75 \text{ см}$

$53 \text{ см} + 39 \text{ см}$

Менің сыныбым

Мен екі амалмен орындалатын есептерді әртүрлі тәсілмен шығаруды үйренемін.

1. Математика сабағы үшін текшелер салынған қорап әкелінді. Суретке қарап, Сырымның қораптан текшелерді қалай алғанын айт. Ол қораптан неше текшені алды? Түсі қандай? Қорапта неше текше қалды?

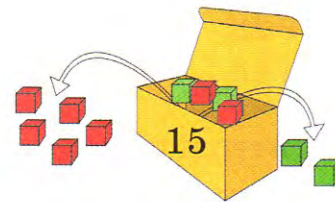

Есептеудің әртүрлі тәсілін түсіндір.

$$1\text{-тәсіл: } 15 - (5 + 2) = 15 - 7$$

$$2\text{-тәсіл: } 15 - (5 + 2) = (15 - 5) - 2$$

$$3\text{-тәсіл: } 15 - (5 + 2) = (15 - 2) - 5$$

Текшелер салынған қорап дайында. Қораптан бірнеше текшені ал. Іс-әрекетіңді түсіндіріп, жазып көрсет.

Есепте. Досыңа түсіндір.

$$18 - (9 + 1)$$

$$15 - (7 + 8)$$

$$13 - (4 + 5)$$

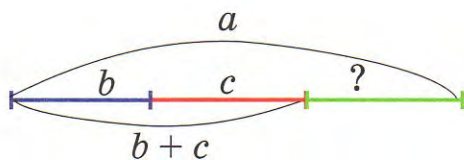
$$16 - (7 + 3)$$

$$12 - (8 + 2)$$

$$14 - (6 + 2)$$

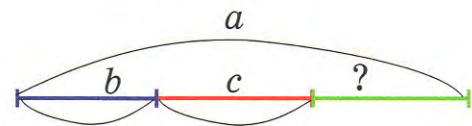
Сызбаны пайдаланып, өрнектерді салыстыр. Сен нені байқадың?

$$a - (b + c)$$

$$(a - b) - c$$

$$(a - c) - b$$

Саннан қосындыны әртүрлі тәсілмен азайтуға болады.

1) Қосындының мәнін тауып, оны саннан азайту: $a - (b + c)$.

2) Саннан алдымен бірінші қосылғышты, содан соң екінші қосылғышты азайту: $(a - b) - c$.

3) Саннан алдымен екінші қосылғышты, содан соң бірінші қосылғышты азайту: $(a - c) - b$.

2. Мектепке 70 орындық әкелінді. Бір кабинетке 25 орындық, ал екіншісіне 15 орындық қойылды. Неше орындық қалды?

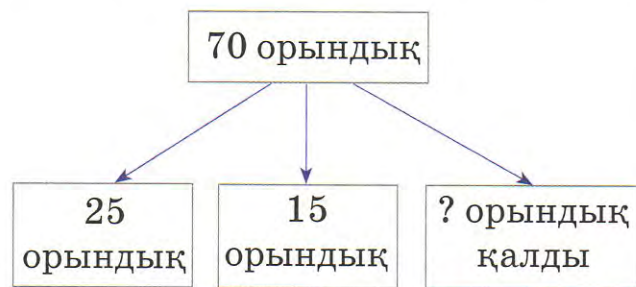

Сызбасына қара. Есепті шығарудың әртүрлі тәсілін түсіндір.

1-тәсіл: $70 - (25 + 15)$

2-тәсіл: $(70 - 25) - 15$

3-тәсіл: $(70 - 15) - 25$

3. Есепті әртүрлі тәсілмен шығар.

а) Сыныптағы сөреде 50 кітап жинаулы тұр. Оның 23-і қазақ тілінде, 17-сі орыс тілінде, қалғаны – ағылшын тілінде. Сөреде ағылшын тілінде неше кітап бар?

ә) Көркем еңбек сабағы үшін алдымен 45 түрлі түсті қатырғы-қағаз жинағы сатып алынды. Содан соң тағы 30 жинақ сатып алынды. 20 жинақ үлестірілді. Неше жинақ қалды?

б) Сынып шамтізбемен безендірілді. Шамтізбеде 40 қызыл және 30 жасыл шам бар. 10 шам күйіп кетті. Неше шам жанып тұр?

4. Баған түрінде есептеп, дұрыстығын тексер.

а)

$$36 + 14$$

$$43 + 37$$

$$62 + 28$$

$$26 + 53$$

$$90 - 34$$

$$50 - 13$$

$$49 - 23$$

$$70 - 31$$

ә) Есепте.

$$\begin{array}{r} + 7 \text{ дм } 3 \text{ см} \\ \underline{1 \text{ дм } 7 \text{ см}} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 8 \text{ дм } 0 \text{ см} \\ \underline{5 \text{ дм } 3 \text{ см}} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 6 \text{ дм } 2 \text{ см} \\ \underline{2 \text{ дм } 6 \text{ см}} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 5 \text{ дм } 0 \text{ см} \\ \underline{3 \text{ дм } 5 \text{ см}} \end{array}$$

5. Атаулы сандарды центнерге айналдырып, өсу және кему ретімен ата.

200 кг

500 кг

1000 кг

300 кг

400 кг

600 кг

900 кг

700 кг

800 кг

Менің көңілді, тату-тәтті сыныбым

Мен осы бөлім материалдарын қайталаймын.

1. Мектеп оқушылары жорыққа шықты. Әрбір суреттің жанындағы жазуларға қара. Жуық ондыққа дейін толықтыр. Сол сан жорыққа қай сыныптың оқушылары барғанын көрсетеді.

$68 + \square = 70$

$26 + \square = 30$

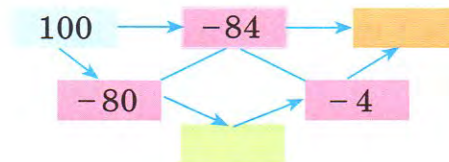
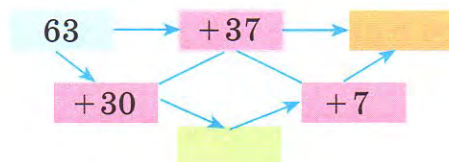
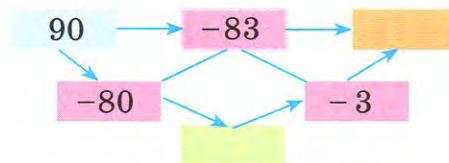
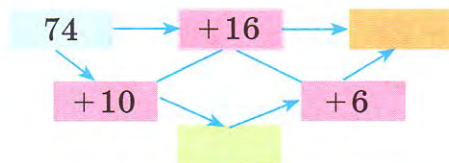
$35 + \square = 40$

$52 + \square = 60$

2. а) Есептеуді түсіндір.

ә) Есепте.

$46 + 54$

$67 + 33$

$37 + 63$

$100 \text{ см} - 38 \text{ см}$

$100 - 39$

$100 - 48$

$100 - 17$

$38 \text{ см} + 62 \text{ см}$

$100 - 46$

$72 + 28$

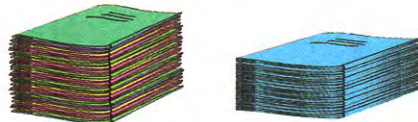
$100 - 22$

$57 \text{ см} + 43 \text{ см}$

3. Қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастырып, оларды шығар.

- а) Болғаны – 35 және 25 дәптер
 Үлестірілді – 20 дәптер
 Қалғаны – ? дәптер

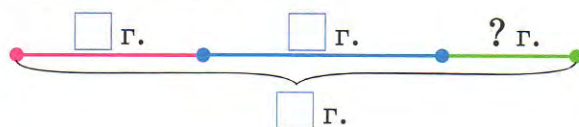

- ә) Болғаны – 56 жәшік алма және 33 жәшік алмұрт
 Сатылды – 35 жәшік жеміс
 Қалды – ? жәшік жеміс

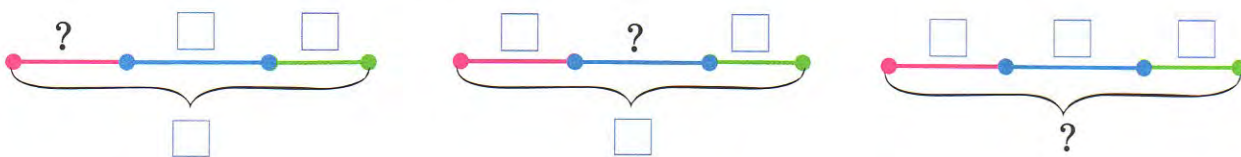

4. Есепті шығар.

- а) Балалар мектеп ауласындағы үш гүлзарға 45 гүл отырғызды.
 Біріншісіне – 17 гүл, ал екіншісіне 19 гүл отырғызды. Үшінші гүлзарға неше гүл отырғызды?

- ә) Кері есептер құрастырып, олардың біреуін шығар.

5. Есепті шығар. Кері есеп құрастырып, оны шығар.

Асқар сыныптастарының 25 фотосуретін шығарды, ал Мақсат одан 17 фотосуретті кем шығарды. Балалар барлығы неше фотосурет шығарды? Есептің сұрағын бір амалмен шығатындай өзгерт.

6. Есептеудегі қатені табуға көмектес. Дұрыстығын тексер.

$\begin{array}{r} + 67 \\ 33 \\ \hline 90 \end{array}$	$\begin{array}{r} - 100 \\ 18 \\ \hline 92 \end{array}$	$\begin{array}{r} + 47 \\ 28 \\ \hline 65 \end{array}$	$\begin{array}{r} - 42 \\ 28 \\ \hline 24 \end{array}$
--	---	--	--

Математикалық олимпиада

Мен есептерді әртүрлі тәсілмен шығаруды үйренемін.

1. Балалар қалада өтетін математикалық олимпиадаға автобуспен барды. Сызба бойынша есеп құрастырып, әртүрлі тәсілмен шығар.

50 жолаушы

18 ұл

17 қыз

? ересек адам

2. Есептеудегі қатені тап. Дұрыстығын тексер.

$\begin{array}{r} + 66 \\ 18 \\ \hline 74 \end{array}$	$\begin{array}{r} - 80 \\ 46 \\ \hline 34 \end{array}$	$\begin{array}{r} - 100 \\ 82 \\ \hline 28 \end{array}$	$\begin{array}{r} + 49 \text{ см} \\ 27 \text{ см} \\ \hline 66 \text{ см} \end{array}$
--	--	---	---

3. Есепте.

$25 + 26$

$74 - 48$

$71 - 53$

$27 - 19$

$34 + 57$

$62 - 35$

$38 + 57$

$73 - 18$

$19 + 58$

$63 - 28$

$37 + 34$

$75 - 47$

4. Балалар бірдей мысалдарды анықтады. Оларды есептеп, жұбымен жаз.

$300 + 400$

$35 + 42$

$35 + 65$

$900 - 500$

$98 - 50$

$45 - 23$

$3 \text{ онд. } 5 \text{ бірл.} + 4 \text{ онд. } 2 \text{ бірл.}$

$3 \text{ онд. } 5 \text{ бірл.} + 6 \text{ онд. } 5 \text{ бірл.}$

$3 \text{ жүзд.} + 4 \text{ жүзд.}$

$9 \text{ онд. } 8 \text{ бірл.} - 5 \text{ онд.}$

$4 \text{ онд. } 5 \text{ бірл.} - 2 \text{ онд. } 3 \text{ бірл.}$

$9 \text{ жүзд.} - 5 \text{ жүзд.}$

5. Есепті шығаруға карточкалар таңда.

Саябаққа үш күн ішінде 30 ағаш отырғызылды. Бірінші күні 15 ағаш, екінші күні 7 ағаш отырғызылды. Үшінші күні неше ағаш отырғызылды?

$30 - 15$

$30 - 7$

$30 - 22$

$15 - 7$

$23 - 15$

$15 + 7$

Карточкаларды пайдаланып, есеп шығар.

6. Өрнектер құрастырып, олардың мәнін тап.

Азайғыш	60	40	50	30		80		50	70	80		90
Азайтқыш	25		15		35	42	30	16			32	45
Айырманың мәні		16		19	60		59		35	54	50	

7. Ағалы-інілі – Дәурен, Нұрлан және Әділет бір мектептің әртүрлі сыныбында оқиды. Дәуреннің жасы Әділеттен үлкен емес, ал Нұрлан Дәуреннен үлкен емес. Үлкен, ортаншы және кенже балалардың есімін ата.

Мақсатыңа жеттің бе?

Мен:

- санаудың ірілендірілген бірлігі жүздікті құруды, 1000-ға дейін жүздіктермен санауды, жазуды, салыстыруды;
- жүздіктерді ауызша қосуды және азайтуды орындауды;
- екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмін қолдануды;
- тиімді есептеу үшін қосудың ауыстырымдылық, терімділік қасиеттерін қолдануды;
- екі-үш амалдан тұратын жақшалы және жақшасыз өрнектердің мәнін табуды;
- есептерді құрастыру, талдау және шығаруды, кері есептер құрастырып шығаруды;
- 100-ге дейінгі ондықтармен және 1000-ға дейінгі жүздіктермен сандар қатарының заңдылығын анықтауды;
- см, дм, м; кг, ц, л; сағ, мин шамаларының мәнін салыстыруды және олармен амалдар орындауды үйрендім.

БІЛУ

Толық жүздіктерді кему ретімен ата және жаз.

300, 700, 100, 1000, 400, 200.

Шамаларды салыстыр және өсу ретімен жаз.

1 дм 1 см, 45 см, 5 дм 6 см, 9 дм,
5 дм 4 см.

ТҮСІНУ

Есепте. Бірдей мысалдарды тап.

$200 + 300$	6 онд. 5 бірл. + 1 онд. 2 бірл.
$65 + 12$	1 онд. 5 бірл. + 2 онд. 5 бірл.
$15 + 25$	9 жүзд. – 2 жүзд.
$900 - 200$	6 онд. 2 бірл. – 3 онд.
$62 - 30$	4 онд. 7 бірл. – 2 онд. 1 бірл.
$47 - 21$	2 жүзд. + 3 жүзд.

ҚОЛДАНУ

Тексере отырып орында.

$$86 - 32 \qquad 69 + 31$$

ТАЛДАУ

Есептің қысқаша жазылуын немесе сызбасын орында. Есепті әртүрлі тәсілмен шығар.

Саябаққа 25 қайың, 13 терек және 12 үлкен шырша отырғызылды. Барлығы неше ағаш отырғызылды?

ЖИНАҚТАУ

Өрнекті жазып, олардың мәнін тиімді тәсілмен тап.

50 мен 23 сандарының қосындысына 17-ні қос.
13-ке 12 мен 35 сандарының қосындысын қос.
100-ден 25 пен 25 сандарының айырмасын азайт.

БАҒАЛАУ

Есептеуде қате бар ма?

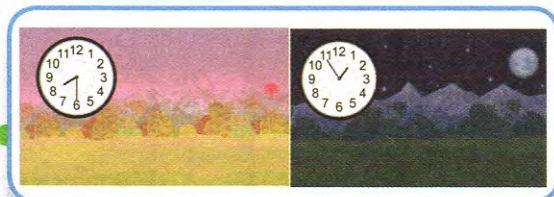
Қатесіз жазып, дұрыстығын тексер.

$+ \begin{array}{r} 56 \\ 28 \\ \hline 74 \end{array}$	$- \begin{array}{r} 70 \\ 46 \\ \hline 34 \end{array}$	$- \begin{array}{r} 100 \\ 82 \\ \hline 18 \end{array}$	$+ \begin{array}{r} 39 \text{ см} \\ 27 \text{ см} \\ \hline 56 \text{ см} \end{array}$
--	--	---	---

Менің туған өлкем

Мен сағат бойынша уақытты анықтауды үйренемін.

Мен шамалармен амалдар орындауды, олардың мәнін салыстыруды үйренемін.

$1 \text{ сағ} + 30 \text{ мин} * 2 \text{ сағ}$
 $70 \text{ мин} * 1 \text{ сағ} 15 \text{ мин}$
 $200 \text{ кг} - 100 \text{ кг} * 1 \text{ ц}$
 $100 \text{ см} - 50 \text{ см} * 5 \text{ дм}$

Мен жиынды және оның элементтерін белгілеуді, элементтердің жиынға тиістілігін анықтауды үйренемін.

А жиыны

В жиыны

Екі таңбалы сандар жиыны 40-тан үлкен сандар жиыны

Мен санды жиындар құрастыруды және жіктеуді үйренемін.

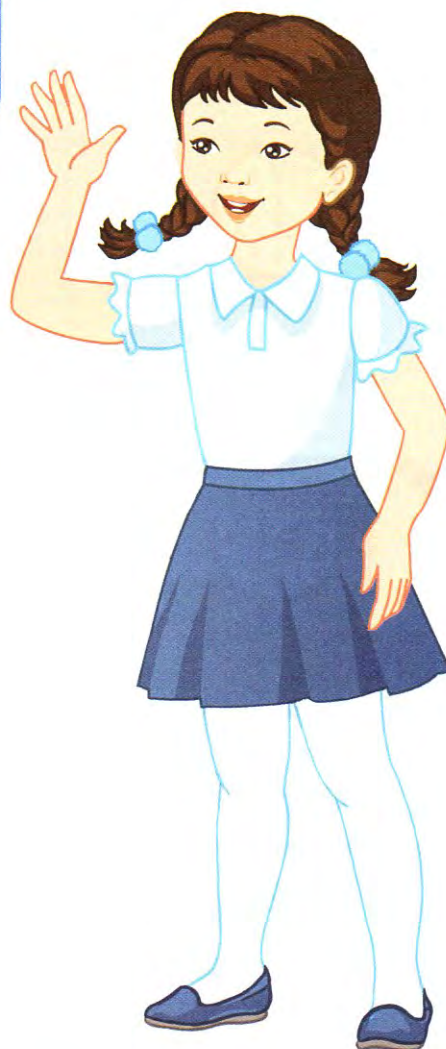
Мен ақиқат және жалған пікірлерді ажыратуды үйренемін.

Ақиқат және жалған пікірлер құрастыр.

Қарағай – мәңгі жасыл өсімдік.
Қызғалдақ далалы жерде өспейді.
Сексеуіл – шөл дала өсімдігі.
Еңлікгүл шөлде өспейді.

Мен деректер жинағын жүргізуді, жүйелеуді, кестелер мен диаграммалар құруды үйренемін.

	Бір таңбалы	Екі таңбалы
Жазылуында 0, 2, 4, 6, 8 цифрлары бар.		
Жазылуында 1, 3, 5, 7, 9 цифрлары бар.		

Мен қоршаған орта заттарынан «үш-үштен» комбинациясының нұсқаларын құрастыруды үйренемін.

2В БӨЛІМ. ШАМАЛАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БІРЛІКТЕРІ

48

Тәулік

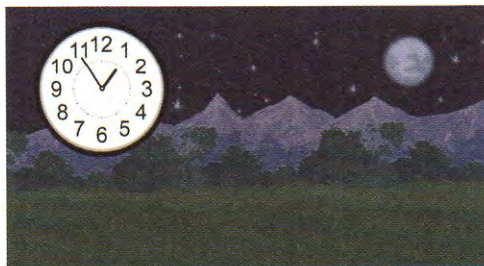
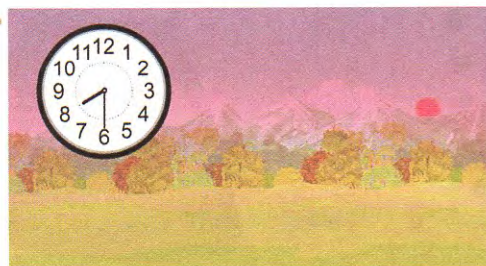
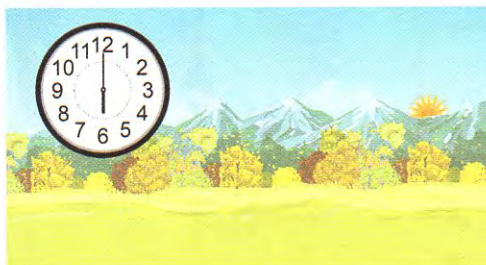
Уақытты анықтаймын

Мен сағат бойынша уақытты анықтауды үйренемін.

1. Табиғат көріністеріне қара. Бұл тәуліктің қай уақытында болатынын сағат циферблатынан көрсет. Тәулік мезгілдерінің қалай аталатынын айт.

2. Сағаттың қандай «тілдері» бар? Олардың айырмашылығын айт. Қазір күндіз болса, сағат нешені көрсетіп тұр. Ал егер түн болса ше?

1 тәулік = 24 сағат

38

3. Әр сағат қандай уақытты көрсетіп тұр?

сағат
(талтүс)

13 сағат немесе
түскі

18 сағат немесе
кешкі

19 сағат немесе
кешкі

20 сағат немесе
кешкі

4. Есепті шығар.

Мөлдірдің мектепке дейінгі жолына 25 минут уақыт кетеді. Ал Санжар Мөлдірден 8 минут артық жүреді. Санжар мектепке дейін неше минут жүреді?

Сағат неше болды?

Сегіз сағат қырық бес минут.

Сегіз қырық бес.

Он бес минутсыз тоғыз.

08. 45

Сағат неше болды?

Сегіз сағат он бес минут.

Сегіз он бес.

Сегізден он бес минут кетті.

08. 15

5. Балалардың туған күні қашан?

16/IV

24/X

12/XI

3/I

Өз отбасындағы адамдардың қай айда туғанын рим цифрымен жаз.

Туған өлкемді зерттеймін

Мен тәулік уақытын анықтауды үйренемін.

1. Сағаттар қандай уақытты көрсетіп тұр?

Қай сағат таңғы уақытты көрсетуі мүмкін? Түнгі ше? Күндізгі ше? Кешкі ше?

2. Өзің тұратын өлкеде жылдың әртүрлі мезгілінде күннің қай уақытта шығатынын білесің бе? Аспанда ай қай уақытта көрінеді? Өтеш қай уақытта шақырады? Суреттерге қара, дәптеріңдегі сағаттарға осы уақыттарды белгіле.

00. 00

08. 00

04. 00

07. 30

12. 00

08. 00

21. 00

17. 30

07. 30

3. Теңдіктерді толықтыр.

$100 - 7 = \square$

$93 + 7 = \square$

$48 + \square = 50$

$90 - \square = 83$

$100 - 5 = \square$

$95 + 5 = \square$

$88 + 9 = \square$

$50 - \square = 42$

4. а) Салыстыр.

5 дм 1 см * 5 дм

20 сағ * 1 тәул.

15 сағ * 1 тәул.

1 сағ 6 мин * 76 мин

11 кг * 1 ц

2 тәул. * 50 сағ

88 л * 98 л

1 сағ 20 мин * 90 мин

ә) Өрнектердің мәнін тап.

8 дм 8 см + 30 см

3 сағ 20 мин - 20 мин

1 м - 56 см

24 кг + 76 кг

5.

Сағат неше болды?

Үш сағат отыз минут.

Он бес сағат отыз минут.

Түнгі үш жарым.

Үш жарым.

түнде

03. 30

күндіз

15. 30

6. Екі сағатты таңдап, есеп құрастыр.

Темірлан мектепке бару үшін \square сағат \square минутта үйден шықты. Ал \square сағат \square минутта мектептен үйге қайтты. Ол мектепте неше сағат болды?

Жылдың әр мезгіліндегі туған өлкем

Мен шамалармен амалдар орындауды, оларды салыстыруды үйренемін.

1. Достарыңа сұрақтарға жауап беруге көмектес.

Бір аптада 7 күн (тәулік) бар. Апта күндерінің атауын есіңе түсір.

Бір айда неше күн бар?
Бір жылда неше ай бар?

Күнтізбе бойынша анықта.

Қараша айында неше күн бар?

Қараша айы аптаның қай күнінен басталды?

25-ші қараша аптаның қай күніне сәйкес келген?

Жұма қараша айының қай күндеріне сәйкес келген?

Қараша, 2017

Дс	Сс	Ср	Бс	Жм	Сб	Жб
			1	2	3	4 5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Біз сынып жетекшісімен туған өлкеге саяхат жасауға шықтық. Саяхат 20 шілдеде басталып, 25 шілдеде аяқталды. Саяхат неше күнге созылды?

2. а) Рим цифрларымен белгіленген ай атауларын ата. Әр айда неше күн бар?

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
қаңтар												
	31	28/29	31		31	30		31	30	31	30	

ә) Әр бағаннан артық күнді тап.

32/IX	7/XI	4/VII
13/I	8/III	17/IX
9/V	25/XII	30/II
29/II	31/IV	19/V

3. Біз тұратын қалада 3 күн қатарынан жаңбыр жауды. Кестеде жаңбырдың қашан басталып, қашан аяқталған уақыты көрсетілген. Әр күні неше минуттан жаңбыр жауды?

Апта күндері	Басталды	Аяқталды
Дүйсенбі	10.00	10.45
Сейсенбі	9.00	9.50
Сәрсенбі	9.50	10.30

4. Көрсетілген өлшем бірліктеріне өрнекте.

1 сағ 20 мин = мин

6 дм 8 см = см

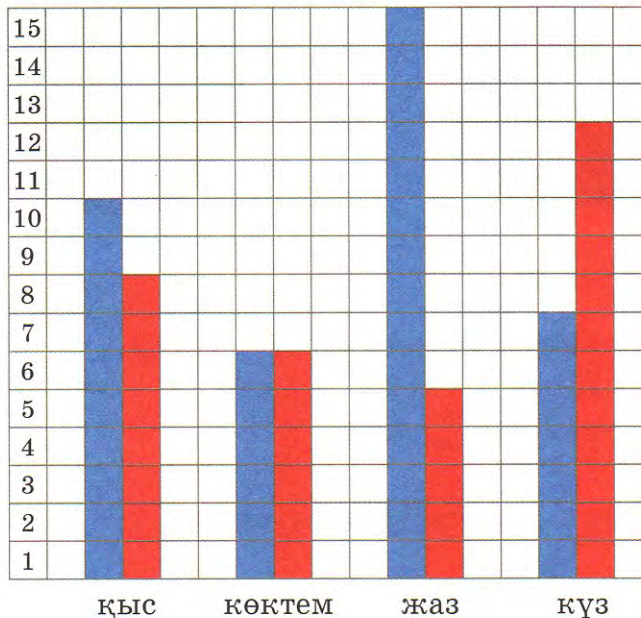
18 см = дм см

90 мин = сағ мин

14 дм = м дм

800 кг = ц

5. Жылдың әр мезгілінде шағын қалада неше баланың дүниеге келгенін көрсететін диаграмманы оқы.

Сыныптас балалардың туған күні бойынша диаграмма құрастыр.

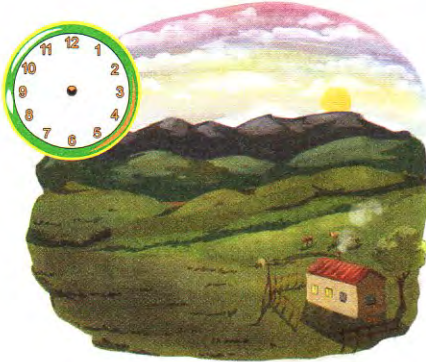
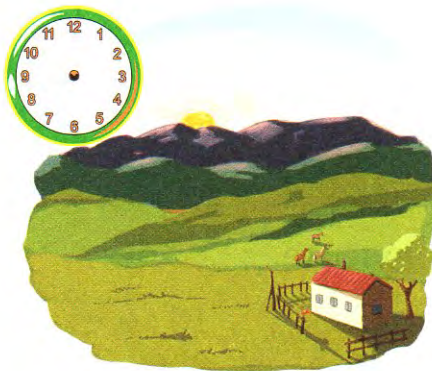
Менің өлкемнің табиғаты

Мен шамалардың мәнін салыстыруды және олармен амалдар орындауды үйренемін.

1. Суретке қара. Бұл тәуліктің қай уақытында болатынын сағаттың «тілдерін» орналастыру арқылы көрсет.

2. Дұрыс мәнін таңда.

а) 8-ден 15 минут кетті немесе 8 сағ мин.

ә) 1 жарым немесе 1 сағ мин.

б) 8 сағат 45 минут немесе 15 минутсыз .

в) 10 сағат 15 минут немесе 10-нан минут кетті.

3. Көрсетілген өлшем бірліктеріне өрнекте.

а) 1 сағ 30 мин = мин
1 сағ 10 мин = мин

1 м 3 дм = дм
1 ц = кг

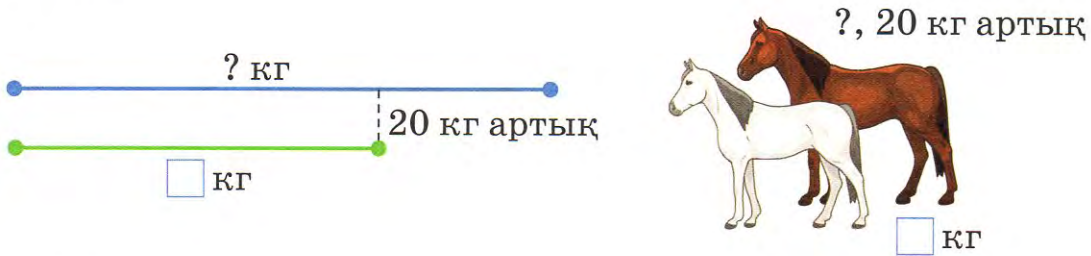
ә) Уақытты анықта.

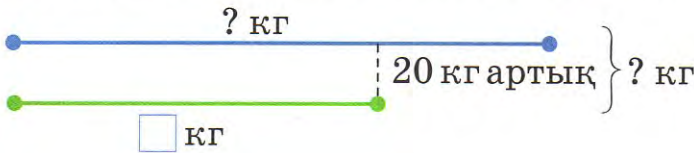
4. Қысқаша жазылуы бойынша есеп құрастырып, оны шығар.

Болды – 25 көгершін және 32 торғай
Ұшып кетті – 15 құс
Қалды – ? құс

5. а) «20 кг артық» сөзін пайдаланып есеп құрастыр және оны шығар.

ә) Есептің сұрағын сызбаға сәйкес келетіндей өзгерт.

6. Кестені пайдаланып өрнектер құрастыр. Олардың мәнін тап.

Қосынды
13 + 22
33 + 4
17 + 12

+
 -

Айырма
40 - 30
25 - 5
50 - 30

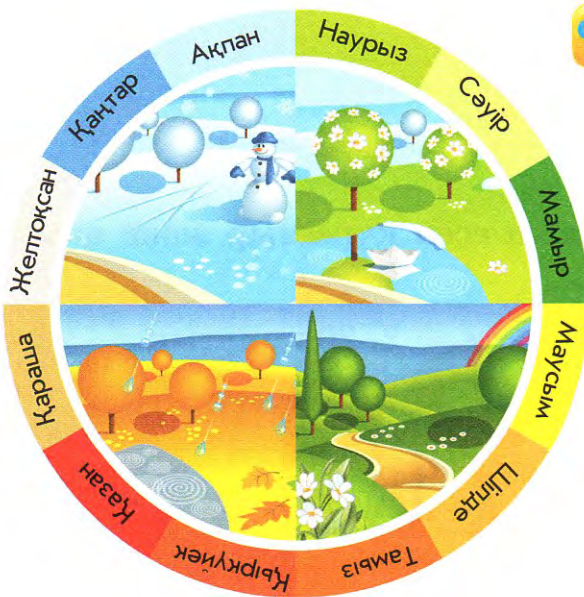
Жылдың әр мезгіліндегі туған өлкемнің табиғаты

Мен шамалардың мәнін салыстыруды және олармен амалдар орындауды үйренемін.

1. Жыл мезгілдерін ата. Әр жыл мезгілінде неше ай бар? Топ мүшелерімен бір айдың күнтізбесін дайындаңдар. Ол үшін қандай білім керек екенін ойланьңдар.

1 жыл – 12 ай

Желтоқсан, 2017

Дс	Сс	Ср	Бс	Жм	Сн	Жк
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Ай
30 күн (31 күн)
Ақпан 28 (29) күн

Апта
7 күн

Дүйсенбі

Сейсенбі

Сәрсенбі

Жексенбі

Бейсенбі

Жұма

Сенбі

2. Көрсетілген өлшем бірліктеріне өрнекте.

1 сағ 7 мин = мин

3 апта = күн

1 апта 2 күн = күн

1 сағ 15 мин = мин

1 жыл = ай

1 жыл 3 ай = ай

3. Кешкі сауын сағат 17.00-де басталады. Жолға сауыншының 30 минут уақыты кетеді. Сауыншы сауын басталғанға дейін 15 минут ерте келу үшін, үйден сағат нешеде шығуы керек?

4. Есептерді шығар.

200 ц

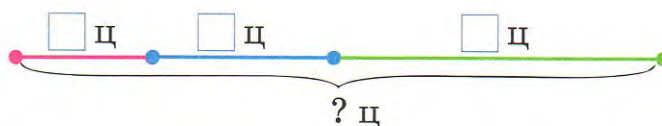

300 ц

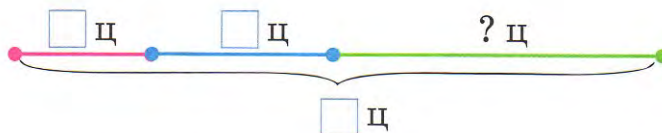

500 ц

а) Бір егіс алқабынан барлығы 200 ц, екіншісінен 300 ц және үшіншісінен 500 ц астық жиналды. Үш егіс алқабынан неше центнер астық жиналды?

ә) Үш егіс алқабынан барлығы 1000 ц астық жиналды. Бір егіс алқабынан 200 ц, ал екіншісінен 300 ц астық жиналды. Үшінші егіс алқабынан неше центнер астық жиналды?

5. Комбайншының сағаты 5 минут алда. Егер оның сағатының «тілдері» төмендегідей орналасса, онда дұрыс жүретін сағаттың қай уақытты көрсетіп тұрғанын айт.

а)

ә)

б)

в)

г)

Мақсатыңа жеттің бе?

Мен:

- 12-ге дейінгі рим цифрларын оқуды, жазуды, қолдануды;
- уақыт, масса, ұзындық шамаларының мәнін түрлендіруді, салыстыруды;
- шамалармен амалдар орындауды;
- рим цифрларымен берілген сағат циферблаты бойынша уақытты: сағат пен минутты анықтауды үйренемін.

БІЛУ

2, 10, 12, 6, 5 сандарын рим цифрымен жаз.

ТҮСІНУ

Уақытты рим цифрымен берілген сағат бойынша анықта.

ҚОЛДАНУ

Ай аттарын үлгі бойынша рим цифрларымен жаз.

Үлгі: 19 қараша – 19/XI

3 тамыз	22 сәуір
22 наурыз	23 мамыр
2 желтоқсан	23 қаңтар

ТАЛДАУ

Амалдарды орында және салыстыр.

1 сағ + 30 мин * 2 сағ
 70 мин * 1 сағ 15 мин
 100 см – 50 см * 5 дм
 200 кг – 100 кг * 1ц

ЖИНАҚТАУ

Жазуларға қара. Оларды сағатпен сәйкестендір.

10.45
 Он бес минутсыз 11.

02.30
 Екі жарым.

20.15
 Сегіз сағат 15 минут.

БАҒАЛАУ

Есептеуде қате бар ма? Қатесіз жазып, дұрыстығын тексер.

2 жыл = 26 ай	500 кг = 5 ц
2 дм = 200 см	5 м = 50 см
1сағ 30 мин = 90 мин	2 ц = 20 кг

2С БӨЛІМ.
ЖИЫНДЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІН БЕЛГІЛЕУ

54

Є және ∉ белгілері

Менің өлкемдегі жануарлар әлемі

Мен жиынды және оның элементтерін белгілеуді, элементтердің жиынға тиістілігін анықтауды үйренемін.

Математикада қасиеттері, белгілері ортақ нысандар тобы жиі қарастырылады. Ондай нысандар тобын **жиын** деп атайды. **Жиынды** құрайтын нысандарды оның **элементтері** дейміз. Мысалы, жабайы жануарлар жиыны мынадай элементтерден тұрады: аю, жолбарыс, бұлан, тиін, қоян.

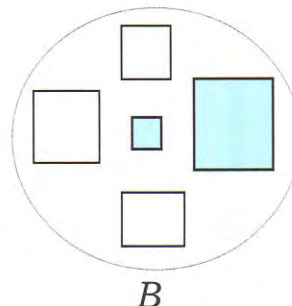
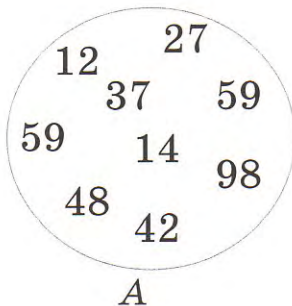
1. Нысандардың ортақ қасиеттерін ата.

Жиынды ата.

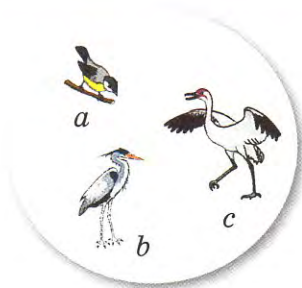
Жиынды бейнелеу үшін Эйлер-Венн (ғалымдардың фамилиясы бойынша) диаграммасы деп аталатын сызба қолданылады. Бұл – ішіне жиын элементтері орналасқан дөңгелек. Жиынды латын әліпбиінің бас әрпімен белгілейді (мысалы: *A* жиыны). Жиын элементтері латын әліпбиінің кіші әрпімен белгіленеді (мысалы: *a, b, d*).

2. Жиындарды және оның элементтерін ата.

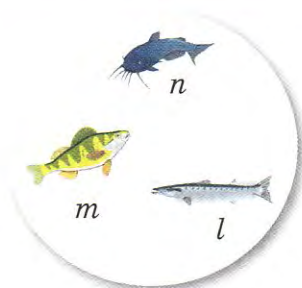

Математикада қандай да бір элементтердің жиынға тиісті немесе тиісті емес екенін көрсету үшін \in және \notin белгілері қолданылады. Мысалы: $b \in A$ (b элементі A жиынына тиісті), $m \notin A$ (m элементі A жиынына тиісті емес).

A жиыны

B жиыны

3. Әр жиынға атау бер. Бейнеленген жиын элементтерін сөзбен жаз. Әр жиынға тиісті емес бір элементтен ойлап тап және ата.

Жиын ойластыр және оған тиісті нысандарды ата.

4. Баған түрінде есептеп, дұрыстығын тексер.

$$100 - 29$$

$$19 + 58$$

$$81 - 36$$

$$47 + 25$$

$$81 + 19$$

$$58 + 36$$

$$70 - 68$$

$$41 + 35$$

$$45 + 25$$

$$88 - 12$$

$$47 + 36$$

$$50 - 16$$

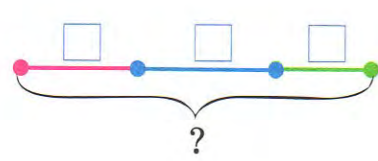
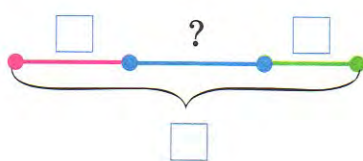
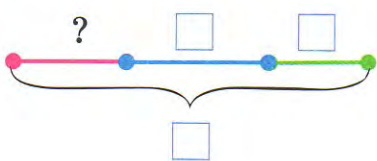
$$57 + 25$$

$$90 - 17$$

$$52 - 29$$

$$90 - 65$$

5. Сызба бойынша есептер құрастырып, оларды шығар.

Менің өлкемнің табиғаты

Мен жиындарды құрастыруды және жіктеуді үйренемін. Жиындарды біріктіруге элементтердің тиістілігін анықтаймын.

1. а) Балықтар мен құстар бейнеленген жиынды қарастыр. Бұл екеуін біріктіретін жиынды қалай атауға болады? Жиын элементтерін латын әліпбиінің әріптерімен ата.

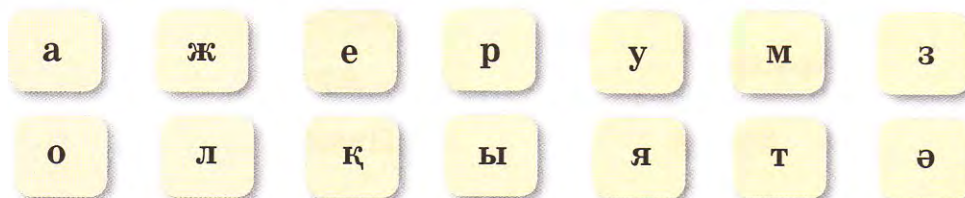
ә) Жиынды қарастыр. Оны қандай екі жиынға бөлуге болады? Әр жиынның элементтерін анықта, оларға атау бер.

2. Әрқайсысында қандай екі жиынның біріктірілгенін анықта. Артық элементті тап.

3. Жиынға ортақ атау бер. Оны қандай екі жиынға бөлуге болады. Тапсырманы карточкалардың көмегімен орында.

4. Сызба бойынша бір және екі амалмен орындалатын есептер құрастыр.

<input type="text"/> - <input type="text"/>
<input type="text"/> - ?, <input type="text"/> артық

<input type="text"/> - <input type="text"/>
<input type="text"/> - ?, <input type="text"/> кем

5. Есептеп, дұрыстығын тексер.

$25 + 9$

$90 - 36$

$27 + 33$

$100 - 2$

$74 - 8$

$76 + 7$

$90 - 18$

$89 - 45$

$14 + 56$

Көпұлтты Қазақстан

Мен жиындарды құрастыруды және жіктеуді, жиындардың қиылысына элементтердің тиістілігін анықтауды үйренемін.

1. Менің достарым бар.

Жібек

Арман

Иван

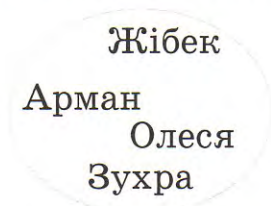

Олеся

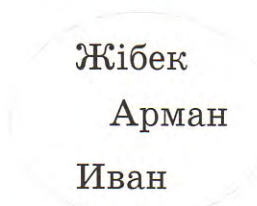

Зухра

Бұл балаларды екі жиынға бөлуге болады.

Кеудеше киген

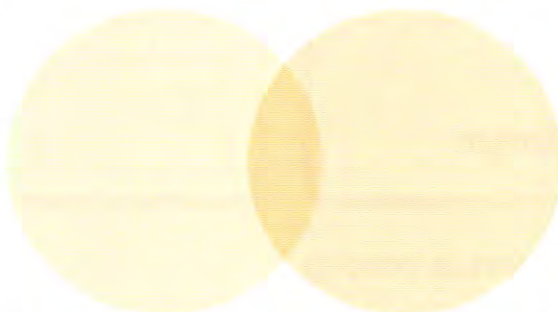

Музыкалық аспаппен

Кім екі жиында да тұр? Шеңберге балалардың есімін жаз. Шеңбердің қиылысында кімнің есімі болуы мүмкін?

Кеудеше киген

Музыкалық аспаппен

Екі жиынның ортақ бөлігі бар. Жібек пен Арман жиынның ортақ бөлігінде тұр, өйткені олар кеудеше киген және музыкалық аспап ұстаған.

2. Екі таңбалы сандар жиынына жататын сандарды ата. 40-тан артық сандар жиынына жататындарын ата. Қиылысқан тұсына қандай сандар орналасқан?

3. Карточкадағы сандарға қара.

Сандар жиынын құрастыр:

- а) екі таңбалы;
- ә) бір таңбалы;
- б) 50-ден артық сандар;
- в) толық жүздіктер.

Жиындардың әрқайсысында неше элементтен болды?

4. а) Сандарды жуық ондыққа дейін толықтыр: 89, 67, 58, 29, 78, 99, 59, 57.

ә) Есепте.

$13 + 19$	$43 + 29$	$73 - 29$	$83 - 29$	$31 + 59$
$25 + 29$	$65 + 29$	$65 - 49$	$42 - 19$	$57 + 29$
$37 + 39$	$37 + 29$	$95 - 79$	$98 - 49$	$58 - 39$

5. Салыстыр.

$90 - 19 * 37 + 19$	$85 - 9 * 57 + 39$
$85 - 19 * 69 + 24$	$49 + 25 * 72 - 9$

Менің өлкемдегі жануарлар әлемі

Мен ақиқат және жалған пікірлерді ажыратуды үйренемін.

1. Суретке қара. Суретте бейнеленген жануарларды қандай топтарға бөлуге болады? Түсіндір.

Ақиқат па?

Суретте тек үй жануарлары бейнеленген.

Суретте тек жабайы жануарлар бейнеленген.

Суретте жабайы және үй жануарлары бейнеленген.

2. «Ойлан, тап!» ойыны. Бір жануарды таңдап, топ мүшелеріне жасыр. Қандай жануар екенін анықтау үшін, басқа топтың

балалары 5 сұрақтан қоя алады. Сұрақтарға тек «ИӘ» немесе «ЖОҚ» деген жауап беріледі. Содан соң әр топ қарсыластарының қандай жануарды жасырғанын анықтайды.

Пікір дегеніміз – өмірдегі заттар мен құбылыстар туралы көзқарас, пайымдау. Ол ақиқат (шындық) немесе жалған (шындыққа жанаспайтын) болады.

3. Әр пікірді оқып, оның ақиқат немесе жалған екенін анықта.

Аю – жабайы жануар.	
Сілеусін – үй жануары.	
Қазақстанда кірпі тіршілік етпейді.	
Сиыр сүт береді.	
Ит үйретуге көнбейді.	

Өзің ақиқат және жалған пікірлер құрастыр.

4. Сырым ауылда тұратын достарынан үйлерінде қандай жануарлар барын сұрады. Олардың жауабын кестеге орналас-тырды. Кестені пайдаланып, ақиқат және жалған пікірлер құрастыр.

						
Арман	+	+		+		
Мирас	+		+	+		
Дина					+	+
Жансая		+		+	+	+
Әлия	+		+	+		
Әділет	+		+		+	+
Гауһар		+		+	+	+
Дәулет	+		+	+		
Айша		+		+		
Өркен	+		+		+	

5. Есепте.

$57 + 3$

$9 + 42$

$19 + 9$

$7 + 28$

$33 + 8$

$42 + 6$

$7 + 53$

$48 + 5$

$9 + 57$

$8 + 32$

$31 + 9$

$6 + 26$

$74 + 9$

$8 + 76$

$26 + 8$

Менің өлкемдегі өсімдіктер әлемі

Мен ақиқат және жалған пікірлерді ажыратуды үйренемін.

1. Суреттерге қараңдар. Пікірдің ақиқат немесе жалған екенін анықтаңдар.

Ақиқат
және жалған
пікірлер
құрастыр.

Қарағай – мәңгі жасыл өсімдік.
Қызғалдақ далалы жерде өспейді.
Сексеуіл – шөл дала өсімдігі.
Еңлікгүл шөлде өспейді.

2. Пікірлер ақиқат па?

25 пен 9 сандарының қосындысы 34-ке тең.

48 бен 5 сандарының қосындысы 50-ден үлкен.

80 саны 65 санынан артық емес.

70 саны 65 санынан кем емес.

100 бен 28 сандарының айырмасы 62-ге тең.

«ЕМЕС» сөзін қолданбай, ақиқат пікір құрастыр.

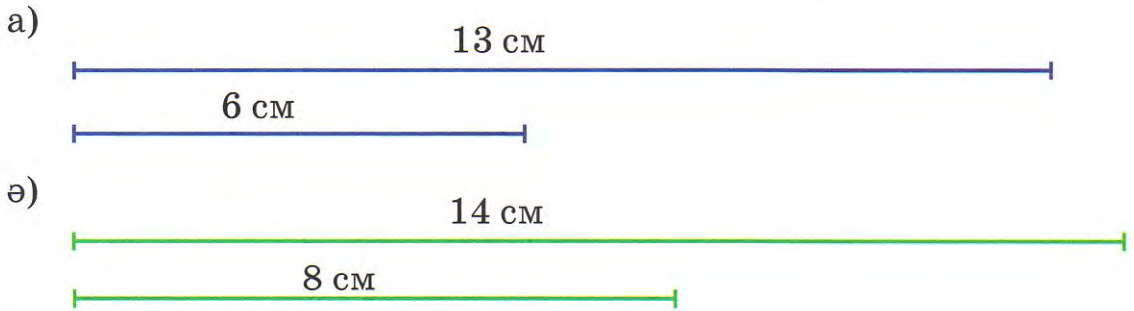
3. Есептерді шығар.

а) Ботаника бағына 24 бірінші сынып, олардан 18-і артық екінші сынып оқушылары келді. Ботаника бағына барлығы неше оқушы келді?

ә) Ботаника бағындағы топсеруен 1 сағат 30 минутқа созылды. Оның 30 минуты жетекшінің әңгімесіне, 25 минуты – гүлзарларды көруге, ал қалған уақыт бақ ішін аралауға кетті. Ботаника бағын аралауға қанша уақыт кетті?

б) Саябақта 16 адам серуендеп жүрді. Содан соң тағы 9 қыз және 12 ұл келді. Саябақта барлығы неше адам серуендеп жүр?

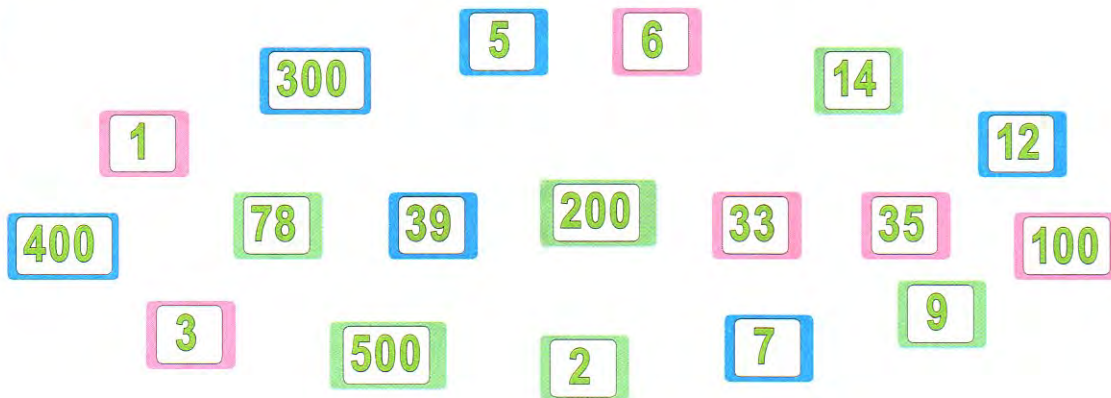
4. Жоғарғы кесінді төменгі кесіндіден неше сантиметрге ұзын? Төменгі кесінді жоғарғы кесіндіден неше сантиметрге қысқа?

Әр жұптағы қысқа кесінділерге тең кесінділер сыз.

5. Карточкаларда бейнеленген сандарды 3 жиынға бөл.

Менің өлкемнің табиғаты

Мен қоршаған орта заттарынан «үш-үштен» комбинациясының нұсқаларын құрастыруды үйренемін.

1. Себетте қызыл және көк алмалар бар. Егер екі алма алынса, олар қандай түсті алма болуы мүмкін? Егер үш алма алынса ше?

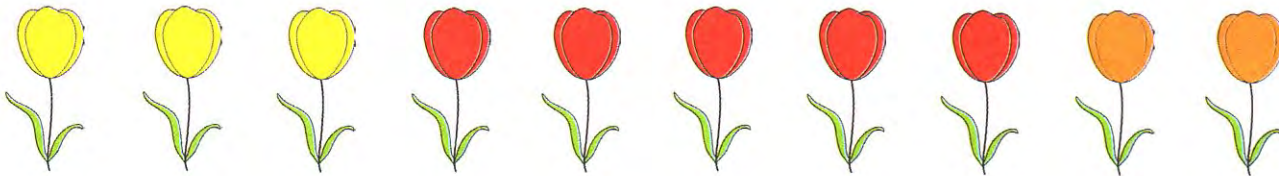

Себетте қызыл, көк, сары алмалар бар. Егер үш алма алынса, олар қандай түсті алма болуы мүмкін? Осындай түстегі дөңгелек заттарды алып, барлық мүмкін нұсқаларды қой.

2. Қазақстанда гүлдің түрі көп. Гүл өсірушіде 10 қызғалдақ бар: 3 сары, 5 қызыл, 2 қызғылт сары.

Гүл өсіруші үш қызғалдақтан тұратын қандай әртүрлі гүлшоқтарын құрастыра алатынын суреттен көрсет.

3. Есептерді шығар.

а) Саябаққа 15 қайың және 24 жөке ағашы отырғызылды. Оның 13-і суғарылды. Суғарылмаған неше ағаш қалды?

ә) Оқушылар сарайының алдына отырғызу үшін 55 көшет сатып алынды. Оқушылар 12 шырша мен 20 қайыңды отырғызды. Қалғанын жолдың жағасына отырғызды. Оқушылар жолдың жағасына неше ағаш отырғызды?

4. Тиімді тәсілмен есепте.

$$\begin{aligned} 15 + 12 + 35 \\ 23 + 17 + 45 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 34 + 26 - 16 \\ (34 + 25) - 14 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (60 + 35) - 15 \\ 60 - (50 + 3) \end{aligned}$$

5. Баған түрінде жазып, есепте.

$$\begin{aligned} 35 + 65 \\ 100 - 17 \\ 44 + 26 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 90 - 25 \\ 80 - 36 \\ 100 - 51 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 28 + 62 \\ 71 + 29 \\ 58 + 12 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 100 - 64 \\ 47 + 53 \\ 70 - 56 \end{aligned}$$

Менің өлкемнің жетістіктері

Мен деректер жинағын жүргізуді, жүйелеуді, кестелер мен диаграммалар құруды үйренемін.

1. Диаграммаға қара.

Бұл диаграммадан нені білуге болады?

Диаграмма бойынша сұрақтарға жауап бер.

Диаграммада барлығы неше бас қара қой бар? Неше бас ақ қой бар? «Нешеуі артық?», «Нешеуі кем?» сөздерін пайдаланып, басқа да сұрақтар қой.

7						
6						
5						
4						
3						
2						
1						

2. Суреттерді пайдаланып, диаграмма құрастыр. Мұнда қандай жануарлар бейнеленген? Мәліметтерді үлгі бойынша жүйелеп жинақта.

3					
2					
1					
	Мүйізі бар үй жануарлары	Мүйізі бар жабайы жануарлар	Мүйізі жоқ үй жануарлары	Мүйізі жоқ жабайы жануарлар	

Жануарларды саны бойынша салыстыр.
Сен тұратын өлкеде қандай жануарлар бар?

3. Диаграммаға №2 тапсырмадан мәліметтер жина. Баған тақырыптары ретінде қандай сөздерді аласың?

Үй жануарлары		
Жабайы жануарлар		

4. а) Есептерді қысқаша жазылуы бойынша шығар.

Жазғы балалар лагерінде біздің ауылдан шілде айында 35 бала, тамыз айында шілде айына қарағанда 5 бала артық демалды. Екі айда барлығы неше бала демалды?

ә) Есепті оқы. Бұл есептің алдыңғы есеппен қандай байланысы бар?

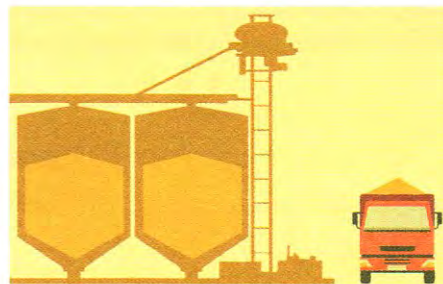
Жазғы лагерде екі айда біздің ауылдан 75 бала демалды. 35 бала шілде айында, қалғаны тамыз айында барды. Тамыз айында шілде айына қарағанда неше бала артық демалды?

Шілде айында – 35 б.
Тамыз айында – ? б., 5 б. артық } ? б.

Шілде айында – 35 б.
Тамыз айында – ? б. } 75 б.) ? б. артық

5. Есепті шығар.

Егістіктен элеваторға 64 ц бидай жіберілді. Бірінші күні 10 ц, қалғаны екінші күні жіберілді. Бірінші күнге қарағанда екінші күні неше центнер бидай артық бастырылды?

Менің өлкемнің жетістіктері

Мен деректер жинағын жүргізуді, жүйелеуді, кестелер мен диаграммалар құруды үйренемін.

1. Сыныптастарыңа сауалнама жүргізіп, кімнің қандай жеміс-жидекті жақсы көретінін анықта. Бір парақ қағазға кесте сыз.

Тиісті жолға өз атың жазылған стикерді жабыстыр.

2. Сыныптастарыңа сауалнама жүргізіп, олар қандай кітаптарды оқығанды ұнататынын анықта. Диаграмма құр.

жұмбақтар

1

ертегілер

2

өлеңдер

3

жануарлар туралы әңгімелер

4

табиғат туралы әңгімелер

5

энциклопедия

6

3. Суретшінің үлкен қорабында қызыл және жасыл түсті көп сықпа бояулар бар.

а) Суретші қораптан 2 сықпа бояу алуы қажет. Бұл бояулардың түсі қандай болуы мүмкін? Дөңгелектерді (фишкаларды) пайдалан. Неше нұсқа шықты?

1	2	3	4	5
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○

ә) Суретші қораптан 3 сықпа бояу алуы қажет. Бұл бояулардың түсі қандай болуы мүмкін? Мүмкін нұсқаларды құрастыр. Неше нұсқа шықты?

1	2	3	4	5
○ ○ ○	○ ○ ○	○ ○ ○	○ ○ ○	○ ○ ○

4. Анардың 4 қызыл және 3 жасыл моншағы бар.

Анар үш моншақтан тұратын жиынтық құрастыруы қажет. Қандай нұсқалар болуы мүмкін?

○ ○ ○	○ ○ ○	○ ○ ○
○ ○ ○	○ ○ ○	○ ○ ○

5. Көрсетілген өлшем бірліктеріне өрнекте.

$$70 \text{ мин} = \square \text{ сағ } \square \text{ мин}$$

$$1 \text{ сағ } 30 \text{ мин} = \square \text{ мин}$$

$$5 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$67 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$29 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$8 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

6. Есепте.

$$22 + 18$$

$$41 + 19$$

$$23 + 27$$

$$25 + 26$$

$$24 + 17$$

$$25 + 18$$

$$28 + 34$$

$$48 + 23$$

$$49 + 21$$

$$28 + 67$$

$$55 + 35$$

$$23 + 66$$

$$46 + 54$$

$$56 + 42$$

$$53 + 37$$

$$59 + 35$$

7. Есеп екі амалмен орындалатындай, оны сұрақтармен толықтыр.

а) Біздің қалада өткен жылы 38 үйге, ал биыл одан 12-сі артық үйге жөндеу жұмыстары жүргізілді.

ә) Көктемде саябаққа 36 қайың көшеті отырғызылды, бұл терек көшеттеріне қарағанда 21-і кем.

Менің қаламдағы көлік түрлері

Мен деректер жинағын жүргізуді, жүйелеуді, кестелер мен диаграммалар құруды үйренемін.

1. Суреттен қандай көлік түрлерін көріп тұрсың?
Әр көлік түрінің санын айт.

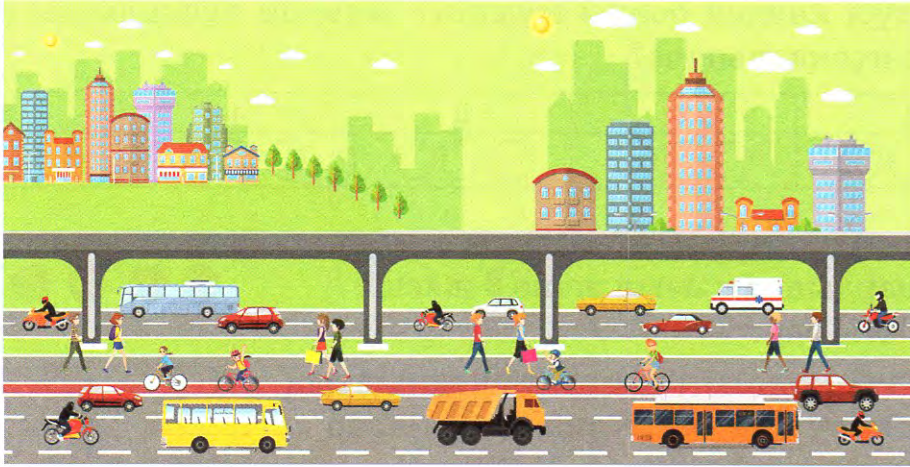

Диаграмма құр.

2. Есептерді шығар.

а) Кішкентай автобуска 18 жолаушы, ал үлкен автобуска одан 22 адам артық сыяды. Екі автобуска барлығы неше жолаушы сыяды?

ә) Тұрақта 12 жеңіл көлік, одан 9-ы артық автобус тұр. Ал жеңіл көліктер мен автобустарды бірге алғанда қанша болса, сонша такси тұр. Тұрақта неше такси тұр?

3. Диаграммаға 0-ден 20-ға дейінгі сандар туралы мәлімет жина.

	Бір таңбалы	Екі таңбалы
Жазылуында 0, 2, 4, 6, 8 цифрлары бар.		
Жазылуында 1, 3, 5, 7, 9 цифрлары бар.		

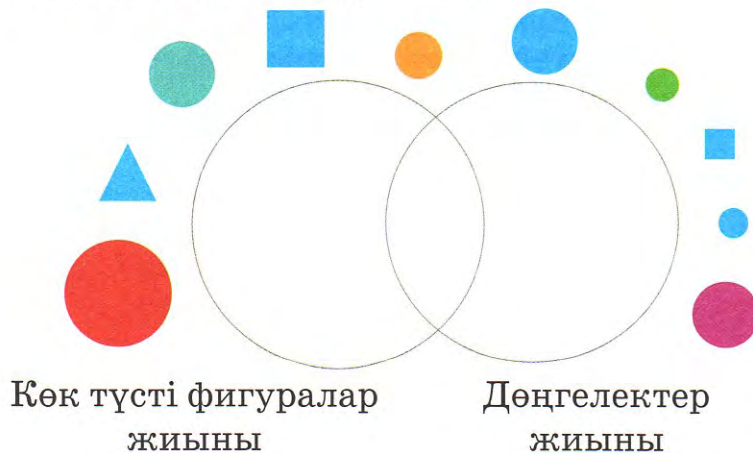

4. Есепте.

$23 + 4$	$23 + 9$	$11 + 17$	$14 + 18$	$64 - 7$
$28 + 8$	$23 + 7$	$15 + 16$	$18 + 12$	$45 - 8$
$25 + 5$	$27 + 2$	$12 + 19$	$17 + 15$	$92 - 4$

5. Үйден фигуралар жинағын дайындап әкел. Қиылысатын екі жиынды фигуралармен толтыр. Шеңберлердің ортақ бөлігінде қандай фигуралар орналасады? Неге?

Мақсатыңа жеттің бе?

Мен:

- көрсетілген негіз бойынша жиынды бөлуді және құрастыруды, жиын мен оның элементтерін латын әліпбиімен белгіледі;
- элементтердің жиынға тиісті, тиісті емес екендігін, жиындардың бірігуі мен қиылысуын, тиісті, тиісті емес элементтің белгілерін (\in , \notin) қолдануды;
- жиынды диаграмманың көмегімен белгіледі;
- ақиқат және жалған пікірлерді ажыратуды, ақиқат және жалған пікірлерді құрастыруды;
- қоршаған ортадағы заттардан «үш-үштен» комбинациялар нұсқаларын құрастыруды;
- деректер жинағын жүргізуді, жүйелеуді, кестелер мен диаграммалар құрастыруды үйрендім.

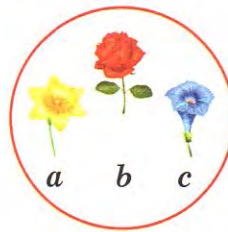
БІЛУ

Гүлдер жиынында неше элемент бар?

Оларды белгіленуімен көшіріп жаз.

Гүлдер жиынындағы барлық элемент саны: _____.

Гүлдер жиынындағы элементтер атауы: _____.

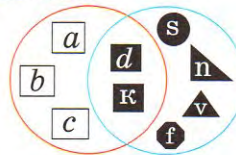

Ақиқат пікірлерді айт.

- Жәндіктер жиынында 3 элемент бар.
- Жәндіктер жиынында 5 элемент бар.
- Қанқыз жәндіктер жиынына жатпайды.
- Ара гүлдер жиынына жатпайды.

ТҮСІНУ

Жиынды ата. Қандай элементтер екі жиынға бірдей тиісті болатынын жаз.

Екі жиынға да \in элементтерді ата.

Екі жиынға да \notin элементтерді ата.

ҚОЛДАНУ

Сандарды қандай екі жиынға бөлуге болады?
Жиынды және оған тиісті элементтерді (сандарды) ата. Элементі көп жиынды (дөңгелекті) ата.
25, 1, 20, 12, 3, 14, 6, 9, 56, 0, 11.

ТАЛДАУ

Жиындарды ата.

10 80 20 50 60 40	12 25 80 51 64 40	100 200 500 600 400
----------------------	----------------------	------------------------

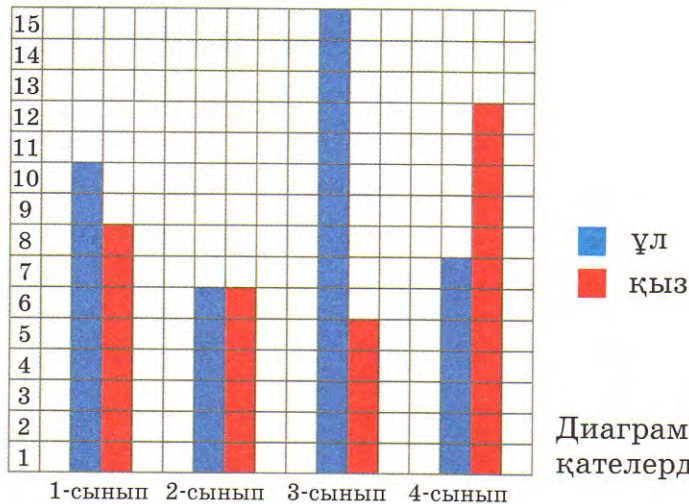
Бірдей элементтері бар жиындар бар ма? Бұл элементтерді ата.

ЖИНАҚТАУ

Егер Әлия 3 қызыл және 4 сары гүл өсірген болса, онда гүлді үш-үштен тандаудың неше нұсқасы бар? Барлық мүмкін нұсқаның суретін сал.

БАҒАЛАУ

Кесте бойынша диаграмма дұрыс құрастырылған ба, тексер.

Диаграммадағы қателерді тап.

	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
Ұлдар	10	7	15	12
Қыздар	8	6	6	7

МАЗМҰНЫ

ҚҰРМЕТТІ ОҚУШЫ! 3

МЕНІҢ МЕКТЕБІМ

2А БӨЛІМ.

ЕКІ ТАҢБАЛЫ САНДАРДЫ ҚОСУ ЖӘНЕ АЗАЙТУ.

ЖҮЗДІКТЕР. ЕСЕП

Рим цифрлары және сандары	6
100-ге дейін санау	8
Жүздік – жаңа санау бірлігі	10
Жүздіктерді қосу және азайту	12
Шамаларды қосу және азайту	14
Тиімді тәсілмен қосу және азайту.	
Есепті әртүрлі тәсілмен шығару	16
Екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмі.	
$32 + 45, 77 - 32$	18
Екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмі.	
$46 + 14, 60 - 14, 82 + 18, 100 - 82$	20
Қосу және азайту	22
Есептер шығару	24
Екі таңбалы сандарды қосу және азайту алгоритмі.	
$15 + 28, 43 - 15$	26
Есептер шығару	28
Өткенді бекіту	30
Есептер шығару	32
Өзіңді тексер!	34

МЕҢІҢ ТУҒАН ӨЛКЕМ**2В БӨЛІМ.****ШАМАЛАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БІРЛІКТЕРІ**

Тәулік	38
Уақыт. Тәулік	40
Шамалар	42
Шамалар	44
Уақыт. Уақыттың өлшем бірліктері	46
Өзіңді тексер!	48

2С БӨЛІМ.**ЖИЫНДЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӘЛЕМЕНТТЕРІН БЕЛГІЛЕУ**

Є және ∉ белгілері.....	50
Жиынды біріктіру және бөліктерге бөлу	52
Жиындардың қиылысуы	54
Ақиқат және жалған пікір	56
Ақиқат және жалған пікір	58
«Үш-үштен» комбинациялар нұсқасы	60
Мәліметтер жинау	62
Өткенді бекіту	64
Кестелер және диаграммалар.....	66
Өзіңді тексер!	68

Оқулық басылым Учебное издание

Акпаева Асель Бакировна
Лебедева Лариса Анатольевна
Мынжасарова Маржангул Жангазиновна

МАТЕМАТИКА

2-бөлім Часть 2

Жалпы білім беретін мектептің
2-сынып оқушыларына арналған оқулық Учебник для учащихся 2 класса
общеобразовательной школы

Әдіскер *Ф.С. Лекерова* Методист *Ф.С. Лекерова*
Редакторы *Л.С. Ахметова* Редактор *Л.С. Ахметова*
Суретін салғандар: *Ә. Әлімбаева, Б. Сопыбеков* Художники: *А. Алімбаева, Б. Сопыбеков*
Көркемдеуші редакторы *Т.В. Толыбекова* Художественный редактор *Т.В. Толыбекова*
Мұқабасын безендірген *Ә. Әлімбаева* Дизайн обложки *А. Алімбаевой*
Компьютерде көркемдеген *Г. Тұмарбайқызы* Компьютерная верстка *Г. Тұмарбайқызы*

Басуға 18.06.2019 ж. қол қойылды. Подписано в печать 18.06.2019 г.
Пішімі 84x108 ¹/₁₆. Есептік баспа табағы 3,24. Формат 84x108 ¹/₁₆. Уч.-изд.л. 3,24.
Шартты баспа табағы 7,56. Офсеттік басылым. Усл.печ.л. 7,56. Печать офсетная.
Әріп түрі «DS SchoolBook». Офсеттік қағаз. Гарнитура «DS SchoolBook». Бумага офсетная.
Қосымша таралымы 16 000 дана. Тапсырыс № 1485. Доп. тираж 16 000 экз. Заказ № 1485

Сапасы жөнінде мына мекемеге хабарласыңыз: С претензиями по качеству обращаться:
Қазақстан Республикасы, Республика Казахстан,
«Алматыкітап баспасы» ЖШС, ТОО «Алматыкітап баспасы»
050012, Алматы қаласы, Жамбыл көшесі, 111-үй, 050012, г. Алматы, ул. Жамбыла, 111,
тел. (727) 250 29 58, факс: (727) 292 81 10. тел. (727) 250 29 58; факс: (727) 292 81 10.
e-mail: alkitap@intelsoft.kz e-mail: alkitap@intelsoft.kz

Сапа және қауіпсіздік
стандарттарына сай. Соответствует всем стандартам
сертификация қарастырылмаған. качества и безопасности.
Сертификация не предусмотрена.
Сақтау мерзімі шектелмеген. Срок годности не ограничен.

Түркияда басылды / Отпечатано в Турции
PROMAT BASIM YAYIN SANAYI VE TICARET A.S
ORHANGAZI MAHALLESİ 1673.SOKAK NO: 34-34510 ESENYURT ISTANBUL / TURKEY

Кітаптарды «Алматыкітап баспасы» ЖШС-ның кітап дүкендерінен сатып алуға болады.
Нұр-Сұлтан қаласы: Иманов көшесі, 10, тел.: (7172) 53 70 84, 27 29 54;
Б. Момышұлы даңғылы, 14, тел.: (7172) 42 42 32, 57 63 92; Жеңіс даңғылы, 67, тел.: (7172) 29 93 81; 29 02 12.
Алматы қаласы: Абай даңғылы, 35/37, тел.: (727) 267 13 95, 267 14 86;
Гоголь көшесі, 108, тел.: (727) 279 29 13, 279 27 86; Қабанбай батыр көшесі, 109, тел.: (727) 267 54 64, 272 05 66;
Жандосов көшесі, 57, тел.: (727) 303 72 33, 374 98 59; Гагарин даңғылы, 76, тел. (727) 338 50 52;
Майлин көшесі, 224 «А», тел. (727) 386 15 19; Төле би көшесі, 40/1, тел.: (727) 273 51 38, 224 39 37.

Интернет-дүкен: www.flip.kz
Сауда бөлімі, тел.: (727) 292 92 23, 292 57 20.
e-mail: sale1@almatykitap.kz

Кітаптар мен басылымдар туралы мағлұматтарды
www.almatykitap.kz сайты арқылы білуге болады.